

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austriackiego.

Część CXXXVIII.

wydana i rozesłana dnia 19. Października 1850.

386.

Cesarski patent z dnia 29. Września 1850,

którem się wydaje i obwieszcza konstytucya krajowa i ustawa o wyborach na sejm krajowy dla królestw Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oświęcima i Zatora i z Wielkiem - księstwem Krakowa.

My Franciszek Józef pierwszy,**z Bożej łaski Cesarz Austriacki;**

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy etc.; Arcyksiążę Austrii; Wielki-Książę Toskany i Krakowa; Książę Lotaryngii, Solnogradu, Styryi, Karyntyi, Krajny i Bukowiny; Wielki-Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; Książę górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświęcima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zadry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburka, Gorycyi i Gradyjski; Książę Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istrii; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga etc.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej, Wielki-Wojewoda województwa Serbii, etc. etc.

w wykonaniu §§ów 77—83. konstytucyi państwa za doradą Naszej Rady ministrów postanowiliśmy, dla królestw: Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oświęcima i Zatora i z Wielkiem-księstwem Krakowa obwieścić i w wykonanie wprowadzić następującą konstytucyę krajową, wraz z załączoną do niej ustawą o wyborach na sejm krajowy.

Allgemeines

Reichs - Gesetz - und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

CXXXVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet am 19. October 1850.

386.

Kaiserliches Patent vom 29. September 1850,

wodurch die Landesverfassung und die Landtags-Wahlordnung für die Königreiche Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator und dem Grossherzogthume Krakau erlassen und verkündet wird.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich; König von Ungarn und Böhmen, König der Lombarden und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bucowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren, Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg und Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenembs, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark, Grosswoïvod der Woïvodschaft Serbien, etc. etc.

Haben Uns in Vollziehung der §§. 77 — 83 der Reichsverfassung über Einrathen Unseres Ministerrathes bestimmt gefunden, für die Königreiche Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator und dem Grossherzogthume Krakau nachstehende Landesverfassung und die ihr beiliegende Landtags-Wahlordnung zu verkünden und in Wirksamkeit zu setzen:

Konstytucya krajowa

dla

królestw Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oświęcima i Zatora
i z Wielkiem - księstwem Krakowa.

I. O kraju.

§. 1. Królestwa Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oświęcima i Zatora i z Wielkiem-księstwem Krakowa stanowią nierozłączną część składową dziedzicznej austriackiej monarchii i kraj koronny tego cesarstwa.

§. 2. Stosunek tego kraju koronnego do państwa ustanowiony jest konstytucją państwa.

§. 3. Temu krajowi koronnemu waruje się samoistność w okresach, przez konstytucją państwa, oznaczonych.

§. 4. Polski i ruski, jako też inne, w kraju zamieszkałe, szczepy ludu, równe mają prawa, i każdy szczep ludu ma nietykalne prawo do strzeżenia i pielęgnowania swej narodowości i swego języka.

§. 5. Granice kraju koronnego tylko na mocy ustawy mogą być zmienione.

§. 6. Do herbu krajowego królestw Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oświęcima i Zatora, dołącza się herb Wielkiego-księstwa Krakowa, o czem osobne wydzicie postanowienie.

II. O zastępstwie krajowem w ogólności.

§. 7. W sprawach krajowych królestw Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oświęcima i Zatora i z Wielkiem - księstwem Krakowa, prawa, wedle konstytucyi państwa do zakresu działania zastępstwa krajowego należące, wykonywane będą przez kurye sejmku krajowego i przez wydziały, z tychże wychodzące.

§. 8. Wszelkie sprawy, nie uznane ani konstytucją państwa, ani ustawami państwa za sprawy krajowe, do zakresu działania władzy państwa należą.

§. 9. Za sprawy krajowe, konstytucją państwa uznane są :

I. Wszelkie rozrządzenia, tyżące się :

1. kultury krajowej ;
2. budowli publicznych, które się krajowym zastępują kosztem ;
3. zakładów dobroczynności w kraju ;
4. budżetu i składania rachunków krajowych :

- a) tak, co do dochodów krajowych z zarządu majątkiem, do kraju należącym, z opodatkowania na cele krajowe i z użycia kredytu krajowego, jako też
- b) co do wydatków krajowych zwyczajnych i nadzwyczajnych.

II. Bliższe rozrządzenia w obrębach ustaw państwa względem :

1. spraw gminnych ;
2. spraw kościelnych i szkolnych ;

Landesverfassung

für die

Königreiche Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator und dem Grossherzogthume Krakau.

I. Vom Lande.

§. 1. Die Königreiche Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator und dem Grossherzogthume Krakau bilden einen unzertrennbaren Bestandtheil der österreichischen Erbmonarchie und ein Kronland dieses Kaiserthumes.

§. 2. Das Verhältniss dieses Kronlandes zum Reiche ist durch die Reichsverfassung bestimmt.

§. 3. Innerhalb der durch die Reichsverfassung festgestellten Beschränkungen wird diesem Kronlande seine Selbständigkeit gewährleistet.

§. 4. Der polnische und der ruthenische, sowie die anderen im Lande wohnenden Volksstämme sind gleichberechtigt, und jeder Volksstamm hat ein unrerletzliches Recht auf Wahrung und Pflege seiner Nationalität und Sprache.

§. 5. Die Grenzen des Kronlandes dürfen nur durch ein Gesetz verändert werden.

§. 6. Dem Landeswappen der Königreiche Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator wird das Wappen des Grossherzogthums Krakau, worüber eine besondere Bestimmung erfolgen wird, beigefügt.

II. Von der Landesvertretung überhaupt.

§. 7. In den Landesangelegenheiten der Königreiche Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator und dem Grossherzogthume Krakau werden die nach der Reichsverfassung zum Wirkungskreise der Landesvertretung gehörigen Befugnisse durch die Landtagscurien und die aus denselben hervorgehenden Ausschüsse geübt.

§. 8. Alle Angelegenheiten, welche nicht durch die Reichsverfassung oder durch die Reichsgesetze als Landesangelegenheiten erklärt werden, gehören zu dem Wirkungskreise der Reichsgewalt.

§. 9. Als Landesangelegenheiten werden durch die Reichsverfassung erklärt:

I. Alle Anordnungen in Betreff:

1. der Landescultur;

2. der öffentlichen Bauten, welche aus Landesmitteln bestritten werden;

3. der Wohlthätigkeitsanstalten im Lande;

4. des Voranschlages und der Rechnungslegung des Landes, sowohl

a) hinsichtlich der Landeseinnahmen aus der Verwaltung des dem Lande gehörigen Vermögens, der Besteuerung für Landes Zwecke und der Benützung des Landescredits, als

b) rücksichtlich der ordentlichen und ausserordentlichen Landesausgaben.

II. Die näheren Anordnungen inner den Grenzen der Reichsgesetze in Betreff:

1. der Gemeindeangelegenheiten;

2. der Kirchen- und Schulangelegenheiten;

3. dawania podwód, tudzież prowidowania i kwaterowania wojska; nareście

III. Rozrządzenia względem przedmiotów, ustawami państwa do zakresu działa-
nia władzy krajowej przydzielonych.

III. Skład zastępstwa krajowego.

A. Kuryi sejmu krajowego

§. 10. Zastępstwo krajowe królestw Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oświęci-
ma i Zatora i z Wielkiem-księstwem Krakowa, składa się z trzech kuryi sejmu krajo-
wego, odpowiednich trzem rządowym okręgom, z których każda z posłów dotyczą-
cego okręgu rządowego złożoną jest.

§. 11. Każda kurya sejmu krajowego zestawia się z uwzględnieniem wszystkich
interesów krajowych, i w skład jej wchodzi:

- a) posłowie najwyżej opodatkowanych;
- b) posłowie znaczniejszych miast i
- c) posłowie reszty innych gmin okręgu rządowego

§. 12. Kurya sejmu krajowego okręgu rządowego L w o w a składa się z pięciu-
dziesiąt posłów, a to:

- a) z jedenastu posłów najwyżej opodatkowanych;
- b) z jedenastu posłów miast w ustawie wyborczej oznaczonych;
- c) z dwudziestu ośmiu posłów reszty gmin.

13. Kurya sejmu krajowego okręgu rządowego K r a k o w a składa się z pięćdzie-
sięciu ośmiu posłów, a to:

- a) z czternastu posłów najwyżej opodatkowanych;
- b) z dziewięciu posłów miast w ustawie wyborczej oznaczonych;
- c) z trzydziestu pięciu posłów reszty gmin.

§. 14. Kurya sejmu krajowego okręgu rządowego S t a n i s ł a w o w a składa się z
czterdziestu dwóch posłów, a to:

- a) z dziesięciu posłów najwyżej opodatkowanych;
- b) z ośmiu posłów miast w ustawie wyborczej oznaczonych;
- c) z dwudziestu czterech posłów reszty gmin.

§. 15. Powołanie posłów do kuryi sejmu krajowego dzieje się przez wybór bez-
pośredni.

Ustawa o wyborach dla kraju koronnego zawiera bliższe postanowienia tak o
rozdzieleniu posłów na powiaty wyborcze, utworzyć się mające, jak o postępowaniu
przy wyborach.

§. 16. Prawo wybierania do kuryi sejmu krajowego okręgu rządowego ma w
ogólności każdy obywatel państwa austriackiego, który pełnoletnim będąc, znajduje
się w pełnem używaniu praw cywilnych i politycznych, i który w okręgu rządowym
albo opłaca roczną ilość podatku bezpośredniego w ustawie wyborczej ustanowioną,
albo, wedle postanowień ustawy wyborczej, z osobistej swej własności posiada pra-
wo wyboru do kuryi sejmu krajowego okręgu rządowego.

§. 17. Ażebym kto do kuryi sejmu krajowego mógł być wybranym, musi sam po-
siadać prawo wybierania w jakiej wyborców klasie okręgu rządowego, być przynaj-

3. der Vorspannsleistung, dann der Verpflegung und Bequartierung des Heeres; endlich III. die Anordnung über jene Gegenstände, welche durch Reichsgesetze dem Wirkungskreise der Landesgewalt zugewiesen werden.

III. Zusammensetzung der Landesvertretung.

A. Der Landtagscurien

§. 10. Die Landesvertretung der Königreiche Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator und dem Grossherzogthume Krakau, besteht aus drei, den drei Regierungsgebieten entsprechenden Landtagscurien, deren jede aus den Abgeordneten des betreffenden Regierungsgebietes zusammengesetzt ist.

§. 11. Jede Landtagscurie wird mit Beachtung aller Landesinteressen zusammengesetzt und besteht:

- a) aus Abgeordneten der Höchstbesteuerten;
- b) aus Abgeordneten der bedeutenderen Städte, und
- c) aus Abgeordneten der übrigen Gemeinden des Regierungsgebietes.

§. 12. Die Landtagscurie des Regierungsbezirkes Lemberg besteht aus fünfzig Abgeordneten, nämlich:

- a) aus elf Abgeordneten der Höchstbesteuerten,
- b) aus elf Abgeordneten der in der Wahlordnung bezeichneten Städte;
- c) aus acht und zwanzig Abgeordneten der übrigen Gemeinden.

§. 13. Die Landtagscurie des Regierungsgebietes Krakau besteht aus acht und fünfzig Abgeordneten, nämlich:

- a) aus vierzehn Abgeordneten der Höchstbesteuerten;
- b) aus neun Abgeordneten der in der Wahlordnung bezeichneten Städte;
- c) aus fünf und dreissig Abgeordneten der übrigen Gemeinden.

§. 14. Die Landtagscurie des Regierungsgebietes Stanislaw besteht aus zwei und vierzig Abgeordneten, nämlich:

- a) aus zehn Abgeordneten der Höchstbesteuerten;
- b) aus acht Abgeordneten der in der Wahlordnung bezeichneten Städte;
- c) aus vier und zwanzig Abgeordneten der übrigen Gemeinden.

§. 15. Die Abgeordneten zu den Landtagscurien werden durch unmittelbare Wahl berufen. Die Wahlordnung für das Kronland enthält die näheren Bestimmungen sowohl über die Vertheilung der Abgeordneten auf die zu bildenden Wahlbezirke, als über das Verfahren bei der Wahl.

§. 16. Wahlberechtigt zur Landtagscurie eines Regierungsgebietes ist im Allgemeinen jeder österreichische Reichsbürger, welcher grossjährig und im vollen Genusse der bürgerlichen und politischen Rechte befindlich ist, und im Regierungsgebiete entweder den, durch die Wahlordnung festgesetzten Jahresbetrag an directer Steuer zahlt, oder nach den Bestimmungen der Wahlordnung, vermöge seiner persönlichen Eigenschaft, das Wahlrecht zur Landtagscurie des Regierungsgebietes besitzt.

§. 17. Um in die Landtagscurie gewählt werden zu können, muss man selbst in einer Wählerklasse des Regierungsgebietes wahlberechtigt, seit wenigstens fünf Jahren vom Wahltag

mniej od pięciu lat, od dnia wyboru wstecz licząc, obywatelem państwa austriackiego, w zupełnem znajdować się używaniu praw cywilnych i politycznych, i liczyć najmniej lat trzydzieści.

§. 18. Osoby, do których majątku konkurs otworzono, tudzież takowe, których po odbytej perliaktacyi konkursu w dochodzeniu za wolne od winy nie uznano, nie mogą ani na członków kuryi sejmu krajowego wybranymi być, ani też, gdyby podczas otworzenia konkursu posłami były, członkami kuryi zostawać.

§. 19. Równie też od wybieralności i od prawa, być członkami zastępstwa krajowego, wykluczone są osoby, które za winne uznano jakiej zbrodni lub wykroczenia z chciwości zysku wynikłego lub publiczną obyczajność naruszającego, lub też przestępstwa takowego, albo które dla innego jakiego przestąpienia prawa przynajmniej na półroczną karę na wolności osadzono.

Osoby, w skutek oskarżenia o zbrodnią, lub o wynikłe z chciwości zysku, lub publiczną obyczajność naruszające wykroczenie, lub też o przestępstwo takowe, w inkwizycyi się znajdujące, nie mają prawa, uczestniczyć w posiedzeniach kuryi, lub wydziałów, póki się z sądowego wyroku nie okaże, czy one obieralność do kuryi utraciły, lub się też przy niej utrzymały.

§. 20. Członkowie kuryi sejmu krajowego wybierani bywają na lat sześć.

Ważny wybór nie może być od wyborców odwołany.

Z końcem roku trzeciego, licząc od pierwszego, po powszechnym wyborze nastąpnego zgromadzenia się kuryi, ma połowa posłów i to tak ciała wyborczego najwyżej opodatkowanych, jak owego miast i gmin wiejskich wystąpić, a zastąpienie jej dzieje się drogą nowych wyborów w dotyczących ciałach wyborczychprzebiegać się mających.

Pierwszą razą mający wystąpić przez los będą oznaczeni, przyczem, jeżeli liczba posłów jakiego ciała wyborczego nie jest przez dwa podzielna, mniejsza połowa wystąpić ma. Na przyszłość zawsze ci występują, którzy przed sześcią laty byli wybrani.

Do wystąpienia przeznaczeni członkowie, dopóty w swych posadach jako członkowie kuryi i wydziału, do których są wybrani, zostają, dopóki nowe na te posady nie nastąpią wybory.

Nowe wybory na członków wydziałowych, do wystąpienia przeznaczonych, mogą dopiero przy najpierwszem zgromadzeniu się kuryi, po uskutecznieniu nowych wyborów dla samej kuryi nastąpić.

Występujący posłowie są znowu obieralnymi.

Wybory uzupełniające, przedsiębrane w celu obsadzenia miejsc, przez śmierć albo wystąpienie, albo wykluczenie w przeciągu czasu między jednym odnowienia terminem aż do następującego opróżnionych, mają ważność tylko do pierwszego najbliższego regularnego terminu: wybrany wtedy znowu występuje, kiedyby ten, na którego miejsce wybranym został, był wystąpić musiał.

§. 21. Wybranemu do kuryi sejmu krajowego, urząd publiczny piastującemu, urlop w tym celu bez wszelkich trudności udziela się.

§. 22. Członkowie kuryi sejmu krajowego dostają ryczałtowe wynagrodzenie kosztów podróży i pobytu podczas sejmowania.

zurückgerechnet, österreichischer Reichsbürger, im Vollgenusse der bürgerlichen und politischen Rechte befindlich, und mindestens dreissig Jahre alt seyn.

§. 18. Personen, über deren Vermögen Concurs eröffnet ist, und solche, die nach gepflogener Concursverhandlung in der Untersuchung nicht schuldlos erklärt wurden, können weder zu Mitgliedern einer Landtagscurie gewählt werden, noch, wenn sie zur Zeit des Ausbruchs des Concurses Abgeordnete sind, Mitglieder der Curie bleiben.

§. 19. Ebenso sind von der Wählbarkeit und von dem Rechte, Mitglieder der Landesvertretung zu seyn, ausgeschlossen jene Personen, welche eines Verbrechens, oder eines aus Gewinnsucht hervorgegangenen, oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden Vergehens, oder einer solchen Uebertretung schuldig erklärt wurden, oder welche wegen einer anderen Gesetzesübertretung zu einer mindestens halbjährigen Freiheitsstrafe verurtheilt wurden.

Personen, die über eine Anklage, wegen eines Verbrechens, oder eines aus Gewinnsucht hervorgegangenen, oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden Vergehens, oder einer solchen Uebertretung in Untersuchung stehen, haben kein Recht an den Sitzungen der Curie, oder der Ausschüsse Theil zu nehmen, so lange das richterliche Erkenntniss nicht herausgestellt hat, ob sie die Wählbarkeit für die Curie verloren oder behalten haben.

§. 20. Die Mitglieder der Landtagscurien werden auf sechs Jahre gewählt

Eine gültige Wahl kann von den Wählern nicht widerrufen werden.

Am Ende des dritten Jahres von dem ersten, nach allgemeiner Wahl erfolgten Zusammentritte einer Curie an gerechnet, hat die Hälfte der Abgeordneten und zwar sowohl des Wahlkörpers der Höchstbesteuerten, als jenes der Städte und der Landgemeinden auszuscheiden, und wird durch neue in den betreffenden Wahlkörpern vorzunehmende Wahlen ersetzt.

Das erste Mal werden die Austretenden durch das Loos bestimmt, und es hat dabei, wenn die Anzahl der Abgeordneten eines Wahlkörpers nicht durch zwei theilbar ist, die kleinere Hälfte auszuscheiden. In der Folge treten immer diejenigen aus, welche sechs Jahre vorher gewählt worden waren.

Die zum Austritte bestimmten Abgeordneten behalten ihre Stellen als Mitglieder der Curien und des Ausschusses, in die sie gewählt sind, in so lange, bis die neuen Wahlen für diese Stellen stattgefunden haben.

Die Neuwahlen für die zum Austritte bestimmten Ausschussmitglieder dürfen erst bei dem nächsten Zusammentritte der Curie nach der erfolgten Vornahme der Neuwahlen für die Curie selbst stattfinden.

Die austretenden Abgeordneten sind wieder wählbar.

Die Ergänzungswahlen, welche zur Besetzung der durch den Tod oder Austritt, oder Ausschliessung in der Zwischenzeit von einem Erneuerungstermine zum anderen erledigten Stellen vorgenommen werden, gelten nur bis zum nächsten regelmässigen Termine; der Gewählte tritt zu der Zeit wieder aus, in welcher derjenige, an dessen Stelle er gewählt worden ist, hätte austreten müssen.

§. 21. Wenn Jemand, der ein öffentliches Amt bekleidet, in eine Landtagscurie gewählt wird, so wird ihm der Urlaub hierzu ohne weiteres ertheilt.

§. 22. Die Mitglieder der Landtagscurien erhalten ein Entschädigungspauschale für die Kosten der Reise und des Aufenthaltes während der Session.

Nakłady tego wynagrodzenia kasztem okręgu rządowego mają być zastąpione
Ilość kwoty wynagrodzenia na wniosek kurji, wyznaczona będzie ustawą krajo-
wą, a nim ta do skutku przyjdzie, drogą rozporządzenia.

§. 23. Posłom, do kurji sejmiku krajowego obranym nie wolno żadnych instruk-
cyi przyjmować, i prawo głosowania osobiście tylko wykonywać mogą.

§. 24. Cesarz corocznie zwołuje kurje sejmiku krajowego, a to z reguły w Listo-
padzie i na czas czterech tygodni.

Oprócz tego może każda kurja, dla przedsiębrania szczególnych aktów, lub obra-
dowania nad specjalnemi przedłożeniami, także i do nadzwyczajnego sejmowania
być zwołana.

§. 25. Kurje sejmiku krajowego, nie mogą jednocześnie z sejmem państwa być
zgromadzone.

§. 26. Kurja sejmiku krajowego dla okręgu rządowego Lwowskiego, z reguły do
Lwowa, kurja sejmiku krajowego dla okręgu rządowego Krakowskiego, do Krakowa,
kurja dla okręgu rządowego Stanisławowskiego, do Stanisławowa zwołana będzie.
Każda kurja może jednak i na inne miejsce okręgu rządowego być zwołana.

§. 27. Wszyscy posłowie kurji jedno zgromadzenie stanowią.

§. 28. Każdy poseł ma na wstępie do kurji sejmiku krajowego złożyć przysięgę
wierności Cesarzowi i tak na konstytucję państwa, jak na konstytucję krajową.

§. 29. Każdej kurji sejmiku krajowego przysłuży prawo, rozpoznawania wykazów
wyborczych nowo-wstępujących członków, i rozstrzygania względem przypuszczenia
takowych, w miarę postanowień, co do czynnego i biernego uzdolnienia do wyboru i co do
postępowania przy wyborze, w konstytucyi krajowej i w ustawie wyborczej za-
wartych.

§. 30. Każda kurja sejmiku krajowego prezesa swego i wiceprezesa bezwzględna
głosów większością mianuje, który to wybór na czas trzech lat ważnym być ma.

§. 31. Posiedzenia kurji sejmiku krajowego są jawne

Niejawne posiedzenia odbywać się mogą, jeżeli tego albo prezes albo pięciu
członków żądają, i to kurja, po oddaleniu słuchaczy, uchwali.

§. 32. Petycje może kurja wtedy tylko przyjmować, jeżeli je kto z członków
podaje. Deputacynie mogą być ani do kurji przypuszczane, ani przez oddział lub wy-
dział onejże przyjmowane.

§. 33. Aby jaka uchwała zapasć mogła, potrzebna jest w każdej kurji obecność
większej liczby członków konstytucyjnych, a do ważności uchwały bezwzględna gło-
sów obecnych większość.

W razie równości głosów ma się wniosek, pod obradę wzięty, za odrzucony uważać.

§. 34. Tajne głosowanie za zwyczaj miejsca nie ma.

Wyjątki, co do wyborów przedsiębrać się mających, lub co do obsadzen, zosta-
wiają się regulaminowi o załatwianiu interesów.

Ustawa o wyborach na sejm państwa postanowi, jakim sposobem posłowie do
wyższej Izby sejmiku państwa obierani będą.

§. 35. Namiestnik kraju koronnego, tudzież prezydent okręgu rządowego i ko-
misarze, przez nich zesłani, mają prawo i obowiązek, na posiedzeniach kurji sejmiku kra-

Der Aufwand für diese Entschädigung ist aus den Mitteln des Regierungsgebietes zu bestreiten.

Die Höhe des Entschädigungsbetrages wird über Antrag der Curie durch ein Landesgesetz, und bis zu dessen Zustandekommen im Verordnungswege bestimmt.

§. 23. Die in die Landtagscurie gewählten Abgeordneten dürfen keine Instructionen annehmen und ihr Stimmrecht nur persönlich ausüben.

§. 24. Der Kaiser beruft die Landtagscurien jährlich, und zwar in der Regel im November und auf die Dauer von vier Wochen.

Ausserdem kann jede Curie, um besondere Acte vorzunehmen, oder specielle Vorträge zu berathen, auch zu einer ausserordentlichen Session zusammen berufen werden.

§. 25. Die Landtagscurien dürfen nicht gleichzeitig mit dem Reichstage versammelt seyn.

§. 26. Die Landtagscurie für das Regierungsgebiet Lemberg wird in der Regel nach Lemberg, die Landtagscurie für das Regierungsgebiet Krakau nach Krakau, die Curie für das Regierungsgebiet Stanislaw nach Stanislaw berufen.

Jede Curie kann aber auch an einen anderen Ort des Regierungsgebietes berufen werden.

§. 27. Sämmtliche Abgeordnete einer Curie bilden Eine Versammlung.

§. 28. Jeder Abgeordnete hat bei dem Eintritte in die Landtagscurie den Eid der Treue dem Kaiser und sowohl auf die Reichs- als auf die Landesverfassung zu leisten.

§. 29. Jeder Landtagscurie steht das Recht zu, die Wahlausweise der neu eintretenden Mitglieder zu prüfen, und über deren Zulassung, nach Massgabe der bezüglich der activen und passiven Wahlbefähigung und bezüglich des Wahlverfahrens in der Landesverfassung und in der Wahlordnung enthaltenen Bestimmungen zu entscheiden.

§. 30. Jede Landtagscurie ernennt durch absolute Stimmenmehrheit ihren Präsidenten und Vicepräsidenten, welche Wahl für die Dauer von drei Jahren zu gelten hat.

§. 31. Die Sitzungen der Landtagscurien sind öffentlich.

Nicht öffentliche Sitzungen können gehalten werden, wenn entweder der Präsident oder fünf Mitglieder es verlangen, und nach Entfernung der Zuhörer die Curie sich dafür entscheidet.

§. 32. Bittschriften darf die Curie nur annehmen, wenn sie durch ein Mitglied überreicht werden, Deputationen dürfen weder auf der Curie zugelassen, noch von einer Abtheilung oder einem Ausschusse derselben angenommen werden.

§. 33. Zur Beschlussfassung ist in jeder Curie die Anwesenheit der Mehrzahl der verfassungsmässigen Mitglieder und zur Gültigkeit eines Beschlusses die absolute Stimmenmehrheit der Anwesenden erforderlich.

Bei Stimmgleichheit ist der in Berathung gezogene Antrag als verworfen anzusehen.

§. 34. Geheime Stimmgebung findet in der Regel nicht Statt.

Die Ausnahmen in Betreff der vorzunehmenden Wahlen oder Besetzungen bleiben der Geschäftsordnung vorbehalten.

Die Reichstagswahlordnung wird bestimmen, auf welche Art die Abgeordneten für das Oberhaus des Reichstages gewählt werden.

§. 35. Der Statthalter des Kronlandes, sowie der Präsident des Regierungsgebietes und die von ihnen abgesendeten Commissäre haben das Recht und die Pflicht, bei den Sitzungen der

owego zasiadać i mogą każdego czasu głos zabierać; w głosowaniu wtedy tylko udział mają, jeżeli są członkami kurii sejmiku krajowego.

§. 36. Bliższe postanowienia o sposobie załatwiania interesów kurii sejmiku krajowego zawiera dotyczący regulamin.

Tenże, dopóki w obrębach zasad, konstytucją krajową oznaczonych, nie jest ustanowiony ustawą krajową, w drodze rozporządzenia uregulowanym będzie.

§. 37. Cesarz odracza i zamyka zgromadzenia kurii sejmiku krajowego i może każdego czasu zarządzić rozwiązanie pojedynczej albo wszystkich kurii sejmiku krajowego.

Przedsiębranie nowych wyborów dla kurii sejmiku krajowego, w razie jej rozwiązania w ten sposób nastąpić winno, ażeby nowo-wybrana kuria do najbliższego regularnego terminu zgromadzenia zwołaną być mogła.

§. 38. Każda kuria sejmiku krajowego na ośm dni odroczyć się może.

Do dłuższego odroczenia potrzeba zezwolenia Cesarza.

Bez poprzedniego zwołania nie może się kuria zgromadzać, ani też po jej odroczeniu, zamknięciu lub rozwiązaniu dalej zgromadzoną zostawać.

B. Wydziału krajowego.

§. 39. Wydział krajowy składa się z piętnastu członków, których pojedyncze kurie z grona swego wybierają.

Każda kuria wybiera pięciu członków, a to w ten sposób, iż z grona kurii jednego członka, posłowie wybrani z klasy wyborców najwyższej opodatkowanych, jednego członka, posłowie wybrani w miejscach, osobne prawo wyboru mających, dwóch członków, posłowie gmin wiejskich, a jednego członka, cała kuria wybiera.

Każdy taki wybór odbywa się bezwzględna głosujących większością.

Jeżeli za pierwszym i drugim wybierania aktem większość takowa do skutku nie przyjdzie, ma się przedsięwziąć ściślejszy wybór między onymi dwoma posłami, którzy przy drugim akcie wyborczym najwięcej głosów otrzymali. Los stanowi, kto w razie równości głosów pod ściślejszy wybór ma być wziętym.

Każdy głos, przypadający na osobę, nie przyjętą do wyboru ściślejszego, za nieważny ma być uważany.

Jeżeli przy ściślejszym wyborze, okaże się równość głosów, natenczas los rozstrzyga.

§. 40. Dla każdego pojedynczego członka wydziału, wybiera się zastępcę wedle oznaczonego w powyższym paragrafie wybierania sposobu.

Jeżeli kto z członków wydziału, w czasie gdy kuria, z grona której wybranym został, nie jest zgromadzoną, ze świata zeszedł, z powodu utraty uzdolnienia do wyboru wystąpić ma, albo przez dłuższy czas w zajmowaniu się interesami wydziałowemi przeszkodzonym jest, tedy zastępca, do zastąpienia onego wydziałowego członka wybrany, dopóty go zastępuje, dopóki przez dotyczącą kurie przy najpierwszem jej zgromadzeniu się, nie będzie nowy wybór przedsięwziętym.

Jeżeli kuria jest zgromadzoną, natenczas na miejsce trwale brakującego członka wydziałowego, natychmiast nowy wybór przedsięwziętym będzie.

Landtagscurie zu erscheinen, und können jederzeit das Wort nehmen; an den Abstimmungen nehmen sie nur Theil, wenn sie Mitglieder der Landtagscurie sind.

§. 36. Die näheren Bestimmungen über die Art der Geschäftsbehandlung der Landtagscurien enthält die Geschäftsordnung.

So lange diese nicht innerhalb der durch die Landesverfassung bestimmten Grundsätze durch ein Landesgesetz festgestellt ist, wird sie im Verordnungswege geregelt.

§. 37. Der Kaiser vertagt und schliesst die Versammlungen der Landtagscurien und kann zu jeder Zeit die Auflösung einer einzelnen oder sämmtlicher Landtagscurien anordnen.

Die Einleitung der Neuwahlen für eine Landtagscurie hat im Falle ihrer Auflösung in der Art zu geschehen, dass die neugewählte Curie zu dem nächsten regelmässigen Versammlungstermine einberufen werden kann.

§. 38. Jede Landtagscurie kann sich auf acht Tage vertagen.

Zu einer längeren Vertagung ist die Genehmigung des Kaisers erforderlich.

Ohne vorausgegangene Berufung darf eine Curie sich nicht versammeln, auch nach ihrer Vertagung, ihrem Schlusse oder ihrer Auflösung nicht ferner versammelt bleiben.

B. Des Landesausschusses.

§. 39. Der Landesausschuss besteht aus fünfzehn Mitgliedern, welche von den einzelnen Curien aus ihrer Mitte gewählt werden.

Jede Curie wählt fünf Mitglieder, und zwar in der Art, dass aus der Mitte der Curie Ein Mitglied, durch die von der Wahlerlasse der Höchstbesteuerten gewählten Abgeordneten, Ein Mitglied durch die, in den besonders wahlberechtigten Ortschaften gewählten Abgeordneten, zwei Mitglieder durch die Abgeordneten der Landgemeinden, und Ein Mitglied durch die Gesamtheit der Curie gewählt wird.

Jede solche Wahl geschieht durch absolute Mehrheit der Stimmenden.

Kommt bei der ersten und zweiten Wahlhandlung keine solche Mehrheit zu Stande, so ist die engere Wahl zwischen jenen beiden Abgeordneten vorzunehmen, welche bei der zweiten Wahlhandlung die meisten Stimmen erhalten haben. Das Los entscheidet, wer bei Stimmengleichheit in die engere Wahl zu bringen sey.

Jede Stimme, welche auf eine nicht in die engere Wahl gebrachte Person fällt, ist als ungiltig zu betrachten.

Ergibt sich bei der engeren Wahl Stimmengleichheit, so entscheidet dann das Los.

§. 40. Für jedes einzelne Ausschussmitglied wird nach dem Wahlmodus des vorigen Paragraphes ein Ersatzmann gewählt.

Wenn ein Ausschussmitglied, während die Curie, aus der es gewählt wurde, nicht versammelt ist, mit Tod abgeht, wegen Verlustes der Wahlbefähigung auszutreten hat, oder auf längere Zeit an der Besorgung der Ausschussgeschäfte verhindert ist, tritt der Ersatzmann, welcher zur Stellvertretung jenes Ausschussmitgliedes gewählt wurde, insotange ein, bis von der betreffenden Curie bei ihrem nächsten Zusammentritte eine neue Wahl vorgenommen worden ist.

Ist die Curie versammelt, so wird für das bleibend abgängige Ausschussmitglied sogleich eine neue Wahl vorgenommen.

§. 41. Członkowie wydziału krajowego obowiązani są, we Lwowie osiąść.

Oni dostają roczne wynagrodzenie kosztem okręgu rządowego, którego summa na wniosek kuryi ustawą krajową będzie wyznaczona.

§. 42. Wydział krajowy dzieli się na trzy oddziały, z których każdy mieści w sobie członków wydziału tej kuryi sejmu krajowego, z której wyszli

§. 43. Wydział krajowy wybiera na czas działalności swej prezydującego z grona swego.

Równie też każdy oddział (§. 42) z pośród siebie wybiera prezydującego dla tych obrad, jakie osobno w sprawach, własnego tylko okręgu rządowego dotyczących, przedsiębierze.

W razie czasowego przeszkodzenia prezydującego, zastępuje go członek z laty najstarszy.

§. 44. Do ważności jakiej decyzji potrzebna jest obecność najmniej dziesięciu członków, między którymi najmniej po dwóch z każdego oddziału znajdować się muszą.

Uchwały tak na posiedzeniach wydziału, jak pojedynczych oddziałów zapadają bezwzględną większością głosów wszystkich członków obecnych.

§. 45. Członkowie wydziału dopóty w urzędzie zostają, dopóki trwa ich mandat jako posłów w kuryi.

Jeżeli regularne wybory do odnowienia, albo po nastąpieniu rozwiązaniu całkiem nowe wybory posłów dla pojedynczych albo wszystkich kuryi rozpisane są, dotychczasowi członkowie wydziału krajowego dopóty jeszcze w działalności zostają, dopóki nie zajmują miejsca członkowie wydziału, mianowani przez kurye uzupełnione albo nowo wybrane.

Jeżeli wybór do kuryi znowu na dawniejszych członków wydziału i zastępców wypadł, tedy takowi także i do wydziału krajowego przez kurye znowu mogą być powołanymi.

C. Wydziału centralnego.

§. 46. Wydział centralny składa się z trzydziestu trzech członków, a to z onych piętnastu członków wydziału krajowego i z posłów, których po sześciu pojedyncze kurye z swego grona wybierają, i którzy dopóty w urzędzie pozostać mają, dopóki są członkami tej kuryi, która ich obrała (§. 45.)

Wybór każdego pojedynczego członka osobno bywa przedsięwziętym, i dzieje się bezwzględną głosujących większością.

Jeżeliby większość takowa w dwóch po sobie następujących głosowaniach do skutku nie przyszła, natenczas ma być przedsięwziętym ściślejszy wybór, wedle postanowień, w §. 39. zawartych.

§. 47. Cesarz zwołuje centralny wydział i odracza go.

Patent zwołujący oznaczy przedmioty, względem których się będzie rozprawiać, i zarazem trwanie sejmowania.

§. 48. Centralny wydział z reguły do Lwowa się zwołuje.

Może wszakże i na inne miejsce kraju koronnego być zwołanym.

§. 49. Członkowie centralnego wydziału, którzy nie są zarazem członkami wydziału krajowego mają prawo, podczas trwania zgromadzenia swego, żądać wynagrodzenia ryczałtowego, dla członków kuryi wyznaczonego.

§. 41. Die Mitglieder des Landesausschusses sind verpflichtet, ihren Aufenthalt in Lemberg zu nehmen.

Sie erhalten eine jährliche Entschädigung aus den Mitteln des Regierungsgebietes, deren Betrag über Antrag der Curie durch ein Landesgesetz bestimmt wird.

§. 42. Der Landesausschuss theilt sich in drei Abtheilungen, deren jede die Ausschussmitglieder jener Landtagscurie umfasst, aus welcher sie hervorgegangen sind.

§. 43. Der Landesausschuss wählt für die Dauer seiner Wirksamkeit den Vorsitzenden aus seiner Mitte. Ebenso wählt jede Abtheilung (§. 42.) aus ihrer Mitte einen Vorsitzenden für jene Beratungen, welche sie abgesondert in den nur ihr Regierungsgebiet betreffenden Angelegenheiten vornimmt.

Bei zeitweiliger Verhinderung des Vorsitzenden vertritt denselben das an Jahren älteste Mitglied.

§. 44. Zur Giltigkeit einer Entscheidung ist die Anwesenheit von wenigstens zehn Mitgliedern erforderlich, unter denen mindestens zwei aus jeder Abtheilung seyn müssen.

Die Beschlüsse sowohl bei den Sitzungen des Ausschusses als der einzelnen Abtheilungen werden mit absoluter Stimmenmehrheit aller anwesenden Mitglieder gefasst.

§. 45. Die Mitglieder des Ausschusses bleiben so lange im Amte, als ihr Mandat als Abgeordnete in der Curie dauert.

Wenn die regelmässigen Erneuerungswahlen, oder nach erfolgter Auflösung ganz neue Wahlen der Abgeordneten für einzelne oder sämtliche Curien ausgeschrieben werden, bleiben die bisherigen Mitglieder des Landesausschusses noch so lange in Wirksamkeit, bis die von den ergänzten oder neu erwählten Curien ernannten Ausschussmitglieder eingetreten sind.

Werden die früheren Ausschussmitglieder und Ersatzmänner wieder in die Curie gewählt, so können sie von der Curie auch wieder in den Landesausschuss berufen werden.

C. Des Central-Ausschusses.

§. 46. Der Central-Ausschuss besteht aus drei und dreissig Mitgliedern, und zwar aus den fünfzehn Mitgliedern des Landesausschusses, und aus je sechs Abgeordneten, welche von den einzelnen Curien aus ihrer Mitte gewählt werden, und so lange im Amte zu bleiben haben, als sie Mitglieder der Curie sind, welche sie gewählt hat (§. 45).

Die Wahl wird für jedes einzelne Mitglied abgesondert vorgenommen, und erfolgt durch absolute Mehrheit der Stimmenden.

Kommt eine solche Mehrheit in zwei auf einanderfolgenden Abstimmungen nicht zu Staude, so ist die engere Wahl nach den im §. 39 enthaltenen Bestimmungen vorzunehmen.

§. 47. Der Central-Ausschuss wird vom Kaiser einberufen und vertagt.

Das Einberufungspatent wird die Vorlagen, über welche darin zu verhandeln seyn wird, so wie die Dauer der Session bezeichnen.

§. 48. Der Central-Ausschuss wird in der Regel nach Lemberg berufen.

Er kann jedoch auch an einen anderen Ort des Kronlandes berufen werden.

§. 49. Die Mitglieder des Central-Ausschusses, welche nicht zugleich Mitglieder des Landesausschusses sind, haben während der Dauer der Versammlung desselben den Genuss des für die Mitglieder der Curien bestimmten Entschädigungspauschales anzusprechen.

§. 50. Prezesa wydziału centralnego obiera zgromadzenie z grona swego ciąg trzech lat bezwzględną głosów większością.

Jeżeliby potrzebna głosów większość nie przysłała do skutku w dwóch po sobie następujących głosowaniach, natenczas ma być przedsięwziętym ściślejszy wybór, wedle postanowień w §. 39. zawartych.

§. 51. Namiestnik kraju koronnego i komisarze, przez niego wyznaczeni, mają prawo i obowiązek uczestniczenia w posiedzeniach centralnego wydziału, i mają przy takowych każdego czasu głos zabierać.

W głosowaniu biorą wtedy tylko udział, jeżeli są członkami centralnego wydziału.

§. 52. Posiedzenia centralnego wydziału są jawne, wyjąwszy przypadki, w których albo prezes albo przynajmniej trzech członkowie żądają niejawnego posiedzenia, i to po oddaleniu słuchaczy centralny wydział uchwali.

§. 53. Aby uchwała jaka w wydziale centralnym zapaść mogła, potrzebna jest obecność najmniej dwóch trzecich części jego członków, między którymi się znajdować muszą przynajmniej po sześciu z jedenastu członków każdej kuryi.

§. 54. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów obecnych.

§. 55. Z rozwiązaniem kuryi występują z zakresu działania także i członkowie wydziału centralnego, którzy z jej grona wyszli, a zgromadzenie centralnego wydziału dopiero po skutecznym wyborze kuryi miejsce mieć może.

Zresztą za cesarskiem rozporządzeniem także i centralny wydział rozwiązany i przedsięwzięcie nowych wyborów do tegoż w kuryi zarządzonym być może.

Zakres działania zastępstwa krajowego.

A. Kuryi i wydziału centralnego.

§. 56. Każda kurya sejmiku krajowego jest w obrębie działania, konstytucyą oznaczonym, organem okręgu rządowego we wszystkich owych sprawach, które nie są przekazane ustawami gminie miejscowej i powiatowej, albo władzy państwa.

§. 57. We wszystkich sprawach, przez ustawy za sprawy obwodowe oświadczonych, przystoi kuryi sejmiku krajowego w całym obrębie okręgu rządowego, działalność zastępstwa obwodowego.

§. 58. Kurye sejmiku krajowego są w ustawodawstwie krajowym do uczestnictwa powołane.

§. 59. Prawo proponowania ustaw w sprawach krajowych, przysługują Cesarzowi i kuryom sejmiku krajowego.

§. 60. Uchwała kuryi sejmiku krajowego nabywa przez cesarską sankcyę mocy ustawy krajowej, w okręgu rządowym we wszystkich owych sprawach krajowych obowiązującej, które przez niniejszą konstytucyę krajową albo przez ustawy państwa nie są wyraźnie obradowaniu wszystkich kuryi sejmiku krajowego zastrzeżone.

Wnioski ku wydaniu ustaw takowych, gdyby przez Cesarza lub przez kurye sejmiku krajowego były odrzucone, podczas tego samego sejmowania nie mogą już na nowo być czynione.

§. 61. Do przedmiotów, względem których, odnośnie do §§. 35. i 36. konstytucyi państwa, i o ile takowa rozrządza, w obrębach ustaw państwa, działalność pojedynczych kuryi sejmiku krajowego (§. 60) wejść ma, należą: sprawy kultury krajowej, mianowicie gruntów rozdrobnienia i połączenia, zakładów wodospustnych do oble-

§. 50. Der Präsident des Central-Ausschusses wird für die Dauer von drei Jahren von der Versammlung mit absoluter Stimmenmehrheit aus ihrer Mitte gewählt.

Kommt die nöthige Mehrheit in zwei auf einander kommenden Abstimmungen nicht zu Stande, so ist die engere Wahl nach den im §. 39 enthaltenen Bestimmungen vorzunehmen.

§. 51. Der Statthalter des Kronlandes und die von ihm bestimmten Commissäre haben das Recht und die Pflicht, an den Sitzungen des Central-Ausschusses Theil zu nehmen, und können dabei jederzeit das Wort ergreifen.

An der Abstimmung nehmen sie nur Theil, wenn sie Mitglieder des Ausschusses sind.

§. 52. Die Sitzungen des Central-Ausschusses sind öffentlich, die Fälle ausgenommen, in welchen entweder der Präsident oder wenigstens drei Mitglieder eine nicht öffentliche Sitzung verlangen, und nach Entfernung der Zuhörer sich der Central-Ausschuss dafür entscheidet.

§. 53. Zur Beschlussfassung des Central-Ausschusses ist die Anwesenheit von wenigstens zwei Drittheilen seiner Mitglieder, unter denen wenigstens sechs aus den elf Mitgliedern jeder Curie seyn müssen, erforderlich.

§. 54. Die Beschlüsse werden mit absoluter Mehrheit der Anwesenden gefasst.

§. 55. Mit der Auflösung einer Curie treten auch die aus ihr hervorgegangenen Mitglieder des Central-Ausschusses als solche aus ihrer Wirksamkeit, und es kann eine Versammlung des Central-Ausschusses erst nach erfolgter Wahl der Curie stattfinden.

Uebrigens kann durch kaiserliche Verfügung auch der Central-Ausschuss aufgelöst, und die Vornahme neuer Wahlen zu demselben in der Curie angeordnet werden.

Wirkungskreis der Landesvertretung.

A. Der Curien und des Central-Ausschusses.

§. 56. Jede Landtagscurie ist innerhalb des durch die Verfassung festgesetzten Wirkungskreises das Organ des Regierungsgebietes in allen Angelegenheiten, welche durch die Gesetze nicht der Orts- und Bezirksgemeinde oder der Reichsgewalt zugewiesen sind.

§. 57. In allen Angelegenheiten, welche durch die Gesetze als Kreisangelegenheiten erklärt werden, hat die Landtagscurie für den ganzen Umfang des Regierungsgebietes die Wirksamkeit der Kreisvertretung.

§. 58. Die Landtagscurien sind zur Theilnahme an der Landesgesetzgebung berufen.

§. 59. Das Recht, in Landesangelegenheiten Gesetze vorzuschlagen, steht dem Kaiser und den Landtagscurien zu.

§. 60. Der Beschluss einer Landtagscurie erlangt durch die kaiserliche Sanction die Kraft eines, für das Regierungsgebiet verbindlichen Landesgesetzes in allen jenen Landesangelegenheiten, welche nicht ausdrücklich durch diese Landesverfassung oder durch Reichsgesetze der Berathung sammtlicher Landtagscurien vorbehalten sind.

Anträge auf Erlassung solcher Gesetze, wenn sie durch den Kaiser oder die Landtagscurie abgelehnt worden sind, können in derselben Session nicht wieder vorgebracht werden.

§. 61. Unter die Gegenstände, in welchen mit Beziehung auf die §§. 35 und 36 der Reichsverfassung und soweit es dieselbe anordnet, inner den Grenzen der Reichsgesetze die Wirksamkeit der einzelnen Landtagscurien (§. 60) einzutreten hat, gehören die Angelegenheiten der Landescultur, insbesondere der Grundzerstückung und Zusammenlegung, der Bewässerungs- und

wania i zakładów do wysuszenia bagnisk; dalej drogowe, wodne i inne budowle, których pokrycie ustawa okręgowi rządowemu przekazuje; zakłady dobroczynności i ludzkości; kosztem okręgu rządowego utworzone lub utrzymywane; ustanowienie budżetu i zafatwienie rachunków względem przeznaczonych li tylko na cele krajowe dochodów i wydatków, okręgu rządowego, i zarząd majątkiem do niego należącym; zaopatrywanie ubogich, o ile takowe nie przypada gminom miejscowym albo powiatowym; sprawy gminne, mianowicie w przedmiotach wedle §§. 6, 69, 70, 74, 79 i 80 ustawy gminnej sejmowi krajowemu, tudzież w przedmiotach ustawami gminnymi owych miast kraju koronnego, które osobną konstytucyę otrzymały, ustawodawstwu krajowemu zastrzeżonych; sprawy kościelne i szkolne; dawanie podwód, kwaterowanie i prowadzenie wojska i w ogólności wszelkie sprawy, które przez ustawy państwa lub krajowe działalności kuryi sejmu krajowego są przekazane.

§. 62. Gospodarstwo okręgu rządowego ustawa krajowa (§. 60) podług budżetu urzędu, który wszystkie dochody i wydatki uwidocznia, i przez prezydenta rządowego kuryi sejmu krajowego przedkładanym bywa.

§. 63. Dochody okręgu rządowego wpływają z opodatkowania na cele krajowe, z użycia kredytu i z zarządu majątkiem do okręgu rządowego należącym.

Kurya sejmu krajowego czuwa nad zachowaniem, zarządem i obrachowaniem majątku i dochodów okręgu rządowego.

§. 64. Ogólny rachunek z gospodarowania i wykazy stanu majątku i rzeczy kredytowej okręgu rządowego corocznie się kuryi sejmu krajowego przedkładają.

Przekroczenia budżetu mają następstwu uznaniu ze strony kuryi sejmu krajowego podlegać.

§. 65. Konstytucyjne krajowego zastępstwa prawo, czuwania nad wykonaniem ustaw krajowych, kurya sejmu krajowego tym sposobem wykonywa, iż, gdy otrzyma wiadomość o niestosownem wykonywaniu ustaw krajowych, zażalen swe przeciw temu, wraz z wnioskiem ku zarządzeniu do namiestnika lub do ministerjum podaje.

§. 66. Celem uskutecznienia przedsięwzięcia kosztem okręgu rządowego, zwłaszcza przy znaczniejszych budowlach, albo przy utworzeniu ważnych zakładów, może kurya sejmu krajowego, za przyzwoleniem władzy wykonawczej, postanowić komisye specjalne, albo z grona kuryi, albo przez powołanie mężów poufnych.

§. 67. W sprawach państwa okręgu rządowego dotyczących, przystoi kuryi sejmu krajowego, na wezwanie ze strony wykonawczej władzy państwa nad potrzebami i życzeniami okręgu rządowego obradować, i wnioski swe do namiestnika podawać.

§. 68. Jako przedmioty, zastrzeżone obradowaniu wszystkich kuryi sejmu krajowego (§. 60) oznaczają się:

- a) zarząd majątkiem, do całego kraju koronnego należącym,
- b) użycie źródeł dochodu i kredytu całego kraju koronnego;

Entsumpfanlagen, ferner die Strassen-, Wasser- und sonstigen Bauten, deren Bedeckung durch ein Gesetz dem betreffenden Regierungsgebiete zugewiesen wird, die Wohlthätigkeits- und Humanitätsanstalten, welche aus den Mitteln des Regierungsgebietes errichtet oder erhalten werden; die Feststellung des Voranschlags und die Erledigung der Rechnungen über die blos zu Landes-zwecken bestimmten Einnahmen und Ausgaben des Regierungsgebietes und die Verwaltung des demselben gehörigen Vermögens; — die Armenpflege, insoferne sie nicht den Orts-, oder den Bezirksgemeinden anheimfällt; die Gemeindeangelegenheiten insbesondere in den nach §§. 6, 69, 70, 74, 79 und 80 des Gemeindegesetzes dem Landtage, so wie in den durch die Gemeindeordnungen jener Städte des Kronlandes, welche eine besondere Verfassung erhalten haben, der Landesgesetzgebung vorbehaltenen Gegenständen; die Kirchen- und Schulan-gelegenheiten, die Vorspannsleistung, Bequartierung und Verpflegung des Heeres, und überhaupt alle Angelegenheiten, welche durch Reichs- oder Landesgesetze der Wirksamkeit der Landtags-curien zugewiesen werden.

§. 62. Der Haushalt des Regierungsgebietes wird nach einem Voranschlage, der alle Einnahmen und Ausgaben ersichtlich macht, und durch den Regierungspräsidenten der Landtags-curie vorgelegt wird, durch ein Landesgesetz (§. 60) festgesetzt.

§. 63. Die Einnahmen des Regierungsgebietes fliessen aus der Besteuerung zu Landes-zwecken, aus der Benützung des Credits und aus der Verwaltung des dem Regierungsgebiete gehörigen Vermögens.

Die Landtagscurie überwacht die Verwahrung, Verwaltung und Verrechnung des Ver-mögens und der Einkünfte des Regierungsgebietes.

§. 64. Die allgemeine Rechnung über den Haushalt und die Ausweise über den Stand des Vermögens und des Creditwesens des Regierungsgebietes werden jährlich der Landtagscurie vorgelegt.

Ueberschreitungen des Voranschlags sind der nachträglichen Anerkennung von Seite der Land-tagscurie zu unterziehen.

§. 65. Das verfassungsmässige Recht der Landesvertretung, die Ausführung der Landes-gesetze zu überwachen, wird von der Landtagscurie in der Art geübt, dass dieselbe, wenn sie von einer ungehörigen Vollziehung der Landesgesetze Kenntniss erhält, die Beschwerde darüber, und den Antrag auf Abhilfe bei dem Statthalter oder bei dem Ministerium einbringt.

§. 66. Zur Ausführung von Unternehmungen auf Kosten des Regierungsgebietes, beson-ders bei bedeutenderen Bauten oder bei Errichtung wichtiger Anstalten, können von der Landtags-curie mit Zustimmung der vollziehenden Gewalt, Specialcommissionen entweder aus der Mitte der Curien oder durch Berufung besonderer Vertrauensmänner bestellt werden.

§. 67. In den das Regierungsgebiet betreffenden Reichsangelegenheiten steht es der Land-tagscurie zu, über Aufforderung der vollziehenden Reichsgewalt die Bedürfnisse und Wünsche des Regierungsgebietes zu berathen und ihre Vorschläge an den Statthalter zu erstatten.

§. 68. Als Gegenstände, welche der Berathung sämmtlicher Landtagscurien vorbehalten sind (§. 60), werden bezeichnet:

- a) die Verwaltung des dem ganzen Kronlande gehörigen Vermögens;
- b) die Benützung der Einnahmsquellen und des Credits des ganzen Kronlandes;

- c) przedsiębiorstwa, zakłady i budowle, które się dla celów i kosztem całego kraju koronnego załatwiają, zakładają, lub utrzymują;
- d) przyjęcie i wypełnienie zobowiązań, cały kraj dotyczących;
- e) ostateczne obradowanie nad regulaminem co do załatwiania interesów, ustawę krajową ustanowić się mającym, tak dla kuryi sejmu krajowego jak dla wydziału centralnego;
- f) rozprawa względem zmiany konstytucyi krajowej pod postanowieniami, w niniejszej konstytucyi zawartemi (§. 82.)

§. 69. Istniejący we Lwowie zakład kredytowy, pod gwarancją stanów galicyjskich utworzony, uznaje się za sprawę całego kraju koronnego.

W celu odpowiedniego zmienionym stosunkom regulowania tego zakładu, będzie, co ku temu jest stosownem, z uwzględnieniem istniejących statutów, po wysłuchaniu reprezentantów ogółu członków stowarzyszenia, zarządzonem, i tym koncem osobne rozporządzenie wydane.

§. 70. Budżet wydatków i dochodów, cały kraj koronny dotyczących, namiestnik w porozumieniu z wydziałem krajowym zestawia; potrzeba, wprzód oceniona, o ile też nie jest pokryta dochodami z majątku krajowego, przez wydział krajowy administrowanego, wedle kwoty podatku bezpośredniego na trzy okręgi rządowe kraju koronnego rozdzieloną, a część, na pojedynczy okrąg rządowy wypadająca, dotyczącemu prezydentowi rządowemu do zamieszczenia jej do budżetu okręgu rządowego oznajmioną będzie.

§. 71. Jeżeli na wnioski, wedle konstytucyi obradowaniu wszystkich kuryi sejmu krajowego podlegające, we wszystkich trzech kuryach zgodna zapadnie uchwała natenczas ta przez cesarską sankcye nabędzie mocy ustawy krajowej, cały kraj koronny obowiązującej.

§. 72. Jeżeli nad takimi sprawami we wszystkich kuryach obradowano, a zgodnej jednakże uchwały nie osiągniono, mają takowe centralnemu wydziałowi przedłożone być, jeżeli przynajmniej dwie kurye na to zgodnie wniosek czynią, ażeby rozprawa w centralnym wydziale nastąpiła.

§. 73. Działalność wydziału centralnego ma się ograniczać do obradowania i uchwalania względem takowych przedłożeń, które pod przypuszczeniem §. 72. w przypadkach §§ów 68. i 69. doń wystósowano.

Wydział centralny nie ma prawa w sprawach krajowych, ustawy proponować, zażalenia i petycye przyjmować, albo podawać, deputacye przyjmować albo wysełać.

§. 74. Ważne uchwały wydziału centralnego nabywają przez cesarską sankcye mocy ustawy krajowej, cały kraj koronny obowiązującej.

§. 75. Jeżeli kurye sejmu krajowego albo wydział centralny nie jest zgromadzony, a nagłych w ustawach nieprzewidzianych środków potrzeba, ze zwłoki których groziłoby niebezpieczeństwo dla całego kraju koronnego albo dla pojedynczych okręgów rządowych, natenczas ma Cesarz prawo potrzebne zaprowadzić rozrządzenia z prowizoryczną prawomocnością, pod odpowiedzialnością ministerstwa, wszakże z obowiązkiem, wyjawienia w tej mierze powodów i skutków przy najpierwszem sejmowaniu, wedle okoliczności albo dotyczącej pojedynczej kuryi, albo wszystkim kuryom.

- Un c) *ternehmungen, Anstalten und Bauten, welche für Zwecke und aus Mitteln des ganzen Kronlandes besorgt, errichtet oder erhalten werden;*
- d) *die Uebernahme und Erfüllung von Verpflichtungen, welche aus ganze Kronland betreffen;*
- e) *die endliche Berathung der durch ein Landesgesetz festzustellenden Geschäftsordnung für die Landtagscurien und den Centralausschuss;*
- i) *die Verhandlung über eine Abänderung der Landesverfassung unter den in dieser Verfassung enthaltenen Bestimmungen (§. 82).*

§. 69. *Die zu Lemberg bestehende, unter der Garantie der galizischen Stände gegründete Creditsanstalt wird als eine Angelegenheit des ganzen Kronlandes erklärt.*

Behufs der den geänderten Verhältnissen entsprechenden Regelung dieser Anstalt wird das Geeignete, mit Rücksicht auf die bestehenden Statuten, nach Einvernehmen von Repräsentanten der Gesammtheit der Vereinsmitglieder verfügt, und zu dem Ende eine besondere Verordnung erlassen werden.

§. 70. *Der Voranschlag über die Ausgaben und Einkünfte, welche das ganze Kronland betreffen, wird vom Statthalter im Einvernehmen mit dem Landesausschusse zusammengestellt, das veranschlagte Erforderniss, insoferne es nicht durch die Einkünfte aus dem vom Landesausschusse verwalteten Vermögen des Kronlandes gedeckt ist, nach der Quote der directen Steuern auf die drei Regierungsgebiete des Landes vertheilt, und der auf das einzelne Regierungsgebiet entfallende Antheil dem betreffenden Regierungspräsidenten zur Einstellung in den Voranschlag des Regierungsgebietes bekannt gegeben.*

§. 71. *Kommt über Anträge, welche verfassungsmässig der Berathung sammtlicher Landtagscurien unterliegen, ein übereinstimmender Beschluss aller drei Curien zu Stande, so erhält derselbe durch die kaiserliche Sanction die Kraft eines für das ganze Kronland gültigen Landesgesetzes.*

§. 72. *Werden solche Angelegenheiten in allen Curien berathen, jedoch kein übereinstimmender Beschluss erzielt, so haben dieselben eine Vorlage an den Central-Ausschuss zu bilden, wenn wenigstens zwei Curien übereinstimmend darauf antragen, dass die Verhandlung im Central-Ausschusse stattfinde.*

§. 73. *Die Wirksamkeit des Central-Ausschusses hat sich zu beschränken auf die Berathung und Beschlussfassung über jene Vorlagen, welche unter der Voraussetzung des §. 72 in den Fällen der §§. 68 und 69 an denselben gebracht werden.*

Er hat kein Recht in Landesangelegenheiten Gesetze vorzuschlagen, Beschwerden und Pctitionen anzunehmen oder vorzubringen, Deputationen zu empfangen oder abzusenden.

§. 74. *Die gültigen Beschlüsse des Central-Ausschusses erlangen durch die kaiserliche Sanction die Kraft eines für das ganze Kronland gültigen Landesgesetzes.*

§. 75. *Wenn die Landtagscurien oder der Central-Ausschuss nicht versammelt sind, und dringende, in den Gesetzen nicht vorhergesehene Massregeln, mit Gefahr auf dem Verzuge, für das ganze Kronland oder für einzelne Regierungsgebiete erforderlich sind, so ist der Kaiser berechtigt, die nöthigen Verfügungen unter Verantwortlichkeit des Ministeriums, mit provisorischer Gesetzeskraft zu treffen, jedoch mit der Verpflichtung, darüber nach Beschaffenheit des Falles entweder der betreffenden einzelnen Curie oder sämmtlichen Curien in der nächsten Session die Gründe und Erfolge darzulegen.*

§. 76. Zakres działania wydziału obejmuje w ogólności następujące interesa

- a) wydział krajowy zająć się ma przygotowaniem potrzebnymi do odbywania posiedzeń kuryi sejmu krajowego, i wydziału centralnego, tudzież wyszukaniem, utrzymaniem w stanie przyzwoitym, i urządzeniem miejscowości, przeznaczonych dla zastępstwa krajowego, i dla bezpośrednio temuż podwładnych urzędów i organów;
- b) wydział krajowy ma dla kuryi sejmu krajowego zbierać wykazy i wyjaśnienia, w sprawach krajowych zażądane, i tymże takowe przedkładać;
- c) wydział krajowy ma prawo, podczas gdy kurye sejmu krajowego nie są zgromadzone, podawać sprawozdania i wnioski w sprawach krajowych do namiestnika, lub przez tegoż do ministerstwa;
- d) w ważnych sprawach administracyi krajowej albo w przypadkach wydawania prowizorycznych ustaw krajowych, (§. 75) winien wydział krajowy oświadczać swe zdanie, gdy o to przez namiestnika zawezwanym będzie;
- e) wydział krajowy ma staranie o zachowaniu, zarządzie i obrachowaniu majątku krajowego i dochodów krajowych, i wykonywa dozór nad rzeczą długu i kredytu krajowego.

W tey mierze przystoją mu szczególnie wszystkie interesa, które do dotychczasowego krajowego wydziału stanów należały, o ile takowe albo innym organom nie były przekazane, albo w skutek zmienionych stosunków zupełnie nie ustały.

- f) Wydział krajowy ma nadzór nad urzędnikami i sługami bezpośrednio pod zastępstwem krajowym stojącymi, i zarządza dyscyplinarnem z nimi postępowaniem, ich umieszczaniem, suspendowaniem, oddaleniem albo przeniesieniem onych na stan spoczynku w miarę norm, w tym względzie istniejących;
- g) dopóki nie wyjdzie inne jakie prawne rozporządzenie, ma wydział krajowy, co się tycze rozdawania miejsc fundacyjnych, tudzież wpływu na zakłady, popołitemu dobru służące, i na zakłady wykształcenia, jako też ogólnie, co się tycze wszystkich przedmiotów, które nie zostały wyraźnie przekazane innym organom, albo w skutek zmienionych stosunków nie ustały, wejść w zakres działania, i w te prawa i obowiązki, jakie do dotychczasowego stanowego wydziału krajowego należały, i przeto wszystkie owe ułatwiać sprawy, które wypływają z przyjęcia na się przez dawniejsze zastępstwo krajowe ku trzecim osobom zawartych obowiązków i praw nabytych.

§. 77. Postanowienie, czyli, i które inne interesa wydziałowi krajowemu przekazać należy, zostawia się prawodawstwu krajowemu.

Prawo uczestnictwa w ustawodawstwie co do spraw krajowych, wydziałowi nie przysłuży.

§. 78. Interesami wydziałowi krajowemu przekazanemi, o ile dotyczą spraw całego kraju koronnego zajmuje się cały wydział krajowy; o ile zaś przedmiot ich, sprawy pojedynczego okręgu rządowego stanowią, oddział wydziału krajowego, przez kuryę sejmu krajowego dotyczącego okręgu rządowego wybrany.

§. 79. Wykonanie uchwał, przez wydział krajowy w konstytucyjnym działaniu obrębie wydanych, a nie samego tylko wewnętrznego gospodarowania zastępstwa krajowego dotyczących, władzy wykonawczej przystoi.

§. 76. Der Wirkungskreis des Ausschusses im Allgemeinen umfasst folgende Geschäfte:

- a) der Landesausschuss hat die nöthigen Vorbereitungen für die Abhaltung der Sitzungen der Landtagscurien und des Central-Ausschusses und die Ausmittlung, Instandhaltung und Einrichtung der für die Landesvertretung und die ihr unmittelbar unterstehenden Aemter und Organe bestimmten Räumlichkeiten zu besorgen.
- b) der Landesausschuss hat den Landtagscurien die, in Bezug auf Landesangelegenheiten geforderten Nachweisungen und Auskünfte zu sammeln und vorzulegen;
- c) er ist berechtigt, wenn die Landtagscurien nicht versammelt sind, Berichte und Anträge über Landesangelegenheiten an den Statthalter, oder durch denselben an das Ministerium zu richten;
- d) über wichtige Landesverwaltungs-Angelegenheiten oder in Fällen der Erlassung präscriptorischer Landesgesetze (§. 75) hat der Landesausschuss sein Gutachten abzugeben, wenn er dazu vom Statthalter aufgefordert wird;
- e) der Landesausschuss sorgt für die Verwahrung, Verwaltung und Verrechnung des Landesvermögens und der Landeseinkünfte, und übt die Aufsicht über das Schuldenwesen und Creditswesen des Landes.

Es obliegen ihm in diesen Beziehungen insbesondere alle Geschäfte, welche dem bisherigen ständischen Landesausschusse zustanden, in so weit sie nicht an andere Organe überwiesen wurden oder durch die geänderten Verhältnisse gänzlich entfallen sind.

- f) Der Landesausschuss führt die Aufsicht über die, der Landesvertretung unmittelbar unterstehenden Beamten und Diener, und verfügt über deren Disciplinarbehandlung, Anstellung, Suspendirung, Entlassung oder Versetzung in den Ruhestand nach Massgabe der hierüber bestehenden Normen;
- g) in solange keine andere gesetzliche Verfügung erfolgt, hat der Landesausschuss hinsichtlich der Verleihung von Stiftsplätzen und der Einflussnahme auf gemeinnützige und Bildungsanstalten, so wie überhaupt aller nicht ausdrücklich an andere Organe überwiesener oder durch die geänderten Verhältnisse entfallener Gegenstände in den Geschäftskreis und in die Rechte und Pflichten einzutreten, welche dem bisherigen ständischen Landesausschusse zustanden, und demnach auch alle Angelegenheiten zu verhandeln, welche aus der Uebernahme der von der früheren Landesvertretung gegenüber dritter Personen eingegangenen Verbindlichkeiten und erworbenen Rechte entspringen.

§. 77. Die Bestimmungen, ob und welche andere Geschäfte dem Landesausschusse zu weisensein seien, bleibt der Landesgesetzgebung vorbehalten.

Das Recht der Theilnahme an der Gesetzgebung in Landesangelegenheiten steht dem Ausschusse nicht zu.

§. 78. Die dem Landesausschusse zugewiesenen Geschäfte werden, so weit sie Angelegenheiten des ganzen Kronlandes betreffen, von der Gesamtheit des Landesausschusses, in so fern sie aber Angelegenheiten eines einzelnen Regierungsgebietes zum Gegenstande haben, von der aus der Landtagscurie des betreffenden Regierungsgebietes gewählten Abtheilung des Landesausschusses behandelt.

§. 79. Die Ausführung der von dem Landesausschusse innerhalb des verfassungsmässigen Wirkungskreises erlassenen und nicht bloss den inneren Haushalt der Landesvertretung betreffenden Entscheidungen steht der vollziehenden Gewalt zu.

§. 80. Wydział krajowy stoi z kuryami sejmu krajowego co do interesów w bezpośredniej styczności.

Z organami, przez władzę wykonawczą, do wykonywania ustaw krajowych i uchwał zastępstwa krajowego ustanowionymi, wydział tylko przez namiestnika w styczności stoi.

Do tego stosuje wydział wszelkie swe podania i przedłożenia, i przez tegoż uchodzą do wydziału rozrządzenia władzy wykonawczej.

§. 81. Wszelkie uchwały wydziału krajowego, bądź w ogóle, bądź w oddziale onegoż zapadłe, udzielają się namiestnikowi.

Jeżeli namiestnik zarządzenia takowe za sprzeczne uznaje z ustawami, ma wykonanie onychże wstrzymać i natychmiast o tem ministerstwu donieść, w celu rozstrzygnięcia, temuz wedle §. 89, konstytucyi państwa przystojącego.

Jeżeli zaś namiestnik decyzye takowe za sprzeczne uznaje z pospolitem dobrem kraju lub państwa, natenczas ma wykonanie tychże zawiesić, i powody tegoż postąpienia natychmiast wydziałowi krajowemu udzielić.

Jeżeli wydział krajowy obstaje przy wykonaniu swego zarządzenia, a namiestnik nie widzi się być zaspokojonym wzajemnymi onegoż uwagami, tedy, jeżeli kurye sejmu krajowego nie są zgromadzone, winno się zasięgnąć ministeryalnego rozstrzygnięcia, w przeciwnym zaś razie poddać przedmiot pod uchwałę kuryi sejmu krajowego, w miarę zakresu działania im przystojącego.

Postanowienia ogólne.

§. 82. Wnioski do zmiany niniejszej konstytucyi muszą pod obradę wszystkich kuryi sejmu krajowego, a nadto jeszcze centralnego wydziału być poddane (§. 72.

Do prawomocności uchwały względem jakiej zmiany w konstytucyi potrzeba wedle §. 81, konstytucyi państwa, przy pierwszym zwołaniu kuryi sejmu krajowego, bezwzględnej większości obecnych posłów, przy następujących zaś zwołaniach, obecności najmaiej trzech czwartych części wszystkich posłów kuryi dotyczącej i zezwolenia, najmaiej dwóch trzecich części obecnych.

Uchwała wydziału centralnego względem jakiej zmiany konstytucyi każdą razą tylko w obecności najmaiej dwudziestu pięciu i za zezwoleniem najmaiej siedemnastu członków, prawomocnie zapasć może.

Gdyby te warunki miejsca nie miały, wniosek za odrzucony uważać się ma.

Dano w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia 29. Września w roku tysiąc ośmset pięćdziesiątym, Naszego panowania drugim.

Franciszek Józef.

**Schwarzenberg. Krauss. Bach. Bruck. Thinnfeld. Thun.
Schmerling. Csorich.**

§. 80. Der Landesausschuss steht mit den Landtagscurien in unmittelbarer Geschäfts-
verbindung

Mit den von der vollziehenden Gewalt zur Ausführung der Landesgesetze und der Entschei-
dungen der Landesvertretung bestellten Organen, steht der Ausschuss nur durch den Statthalter
in Verbindung.

An diesen richtet er alle Eingaben und Vorlagen und durch denselben gelangen die Ver-
fügungen der vollziehenden Gewalt an den Ausschuss.

§. 81. Alle Entscheidungen des Landesausschusses, dieselben mögen von der Gesamtheit
oder von einer Abtheilung desselben getroffen werden, werden dem Statthalter mitgetheilt.

Findet der Statthalter solche Massregeln dem Gesetze widersprechend, so hat er die Aus-
führung derselben zu sistiren und sogleich dem Ministerium Behufs der nach §. 89 der Reichs-
verfassung ihm zustehenden Entscheidung davon die Anzeige zu machen.

Findet er aber solche Entscheidungen dem Gesamtwohle des Landes oder des Reiches
widersprechend, so hat er den Vollzug einzustellen, und die Gründe davon sogleich dem Landes-
ausschusse mitzutheilen.

Beharrt der Ausschuss auf der Ausführung der Massregel, und fühlt sich der Statthalter
durch die Gegenbemerkungen desselben nicht beruhigt, so ist, wenn die Landtagscurien nicht
versammelt sind, die Entscheidung des Ministeriums einzuholen, sonst aber der Gegenstand der
Schlussfassung der Landtagscurien, nach Massgabe des ihnen zustehenden Wirkungskreises, zu
unterziehen.

Allgemeine Bestimmungen.

§. 82. Anträge auf Abänderung dieser Verfassung müssen der Berathung sämmtlicher
Landtagscurien und ausserdem noch des Central-Ausschusses unterzogen werden (§. 72.).

Zu einer gültigen Schlussfassung über die Verfassungsänderung ist nach §. 81 der Reichs-
verfassung bei den Landtagscurien, welche zuerst berufen werden, die absolute Majorität der
anwesenden Abgeordneten, bei den folgenden Zusammenberufungen aber, die Gegenwart von
mindestens drei Viertheilen aller Abgeordneten der betreffenden Curie und die Zustimmung von
mindestens zwei Drittheilen der Anwesenden erforderlich.

Ein Beschluss des Central-Ausschusses über eine Aenderung der Verfassung kann in allen
Fällen nur in Anwesenheit von mindestens fünf und zwanzig, und unter Zustimmung von min-
destens siebenzehn Mitgliedern, gültig zu Stande kommen.

Treten diese Bedingungen nicht ein, so ist der Antrag als verworfen anzusehen.

Gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien am 29. September im
Jahre eintausend achthundert und fünfzig, Unserer Reiche im Zweiten.

Franz Joseph.

**Schwarzenberg. Krauss. Bach. Bruck. Thinnfeld,
Schmerling. Thun. Csorich.**

Ustawa o wyborach

na sejm

krajowy dla królestw i Galicyi Lodomeryi z księstwami Oswiecima i Zatora i z Wielkiem-księstwem Krakowa.

1. O powiatach wyborczych.

§. 1. Zastępstwo krajowe królestw Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oswiecima i Zatora i z Wielkiem-księstwem Krakowa składa się z trzech kuryi sejmku krajowego.

§. 2. Kurya sejmku krajowego okręgu rządowego L w o w s k i e g o składa się wedle §. 12. konstytucyi krajowej z pięćdziesiąt posłów, a to:

- a) z jedenastu posłów najwyżej opodatkowanych;
- b) z jedenastu posłów miast niżej wymienionych;
- c) z dwudziestu ośmiu posłów reszty gmin.

§. 3. Dla wyborów z klasy najwyżej opodatkowanych będzie okrąg rządowy L w o w s k i, stosownie do liczby najwyżej opodatkowanych, do list wyborców tegoż okręgu rządowego wciągnionych, przez namiestnika na trzy wyborcze powiaty podzielony.

W dwóch powiatach wyborczych wybiera się po cztereck, a w jednym powiecie wyborczym trzech posłów. Każdy takowy powiat wyborczy dwa, albo więcej powiatów politycznych obejmować winien.

§. 4. Dla wyboru posłów miast stanowi L w ó w trzy powiaty wyborcze, miasta Brody, Przemyśl, Drohobycz, każde jeden powiat wyborczy;

Jarosław i Lubaczów razem jeden powiat wyborczy;

Jaworów i Gródek razem jeden powiat wyborczy;

Sambor i Stara-Sol, razem jeden powiat wyborczy,

Stryj i Sanok, razem jeden powiat wyborczy;

Złoczów, Busk i Żółkiew razem jeden powiat wyborczy.

W każdym powiecie wyborczym ma jeden poseł być wybranym.

Powiaty wyborcze miasta L w o w a będą przez namiestnika w porozumieniu z przełożeniem gminy oznaczone.

§. 5. Dla wyboru posłów gmin wiejskich stanowi każdy z dziewiętnastu politycznych powiatów L w o w s k i e g o okręgu rządowego, jeden powiat wyborczy w ten sposób, iż odrzuciwszy miasta, osobne prawo do wyboru mające, ludność najbardziej zaludnionych dziewięciu powiatów Przemyśla, Sambora, Sanoka, Drohobyczy, Stryja, Sokala, Lwowa, Chodorowa i Złoczowa po dwóch, a reszta dziesięć powiatów każdy po jednemu posłowi do kuryi sejmku krajowego wybierać ma.

§. 6. Kurya sejmku krajowego Krakowskiego okręgu rządowego składa się podług §. 13. konstytucyi krajowej z pięćdziesięciu ośmiu posłów, to jest:

- a) z czternastu posłów najwyżej opodatkowanych,
- b) z dziewięciu posłów miast niżej wymienionych,
- c) z trzydziestu pięciu posłów reszty gmin.

Landtags-Wahlordnung.

für die

**Königreiche Galizien und Lodomerien, mit den Herzogthümern
Auschwitz und Zator und dem Grossherzogthume Krakau.**

I. Von den Wahlbezirken

§. 1. Die Landesvertretung der Königreiche Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator und dem Grossherzogthume Krakau besteht aus drei Landtagscurien.

§. 2. Die Landtagscurie des Regierungsgebietes von Lemberg besteht nach §. 12 der Landesverfassung aus fünfzig Abgeordneten, nämlich:

- a) aus elf Abgeordneten der Höchstbesteuerten;
- b) aus elf Abgeordneten der nachbezeichneten Städte;
- c) aus acht und zwanzig Abgeordneten der übrigen Gemeinden.

§. 3. Für die Wahlen aus der Classe der Höchstbesteuerten wird das Regierungsgebiet Lemberg nach Verhältniss der Anzahl der in die Wählerlisten desselben eingetragenen Höchstbesteuerten vom Statthalter in drei Wahlbezirke getheilt.

In zwei Wahlbezirken werden je vier, und in Einem Wahlbezirke drei Abgeordnete gewählt. Jeder solche Wahlbezirk hat zwei oder mehrere politische Bezirke zu umfassen.

§. 4. Für die Wahl der Abgeordneten der Städte bildet Lemberg drei Wahlbezirke, die Städte Brody, Przemysl, Drohobycze, jede Einen Wahlbezirk;

Jaroslau und Lubaczow zusammen Einen Wahlbezirk;

Jaworow und Grodek zusammen Einen Wahlbezirk;

Sambor und Stara-Sol zusammen Einen Wahlbezirk.

Stryj und Sanok zusammen Einen Wahlbezirk.

Zloczow, Busk und Zolkiew zusammen Einen Wahlbezirk,

In jedem Wahlbezirke ist Ein Abgeordneter zu wählen.

Die Wahlbezirke der Stadt Lemberg werden im Einvernehmen mit dem Gemeinderorstande vom Statthalter bestimmt.

§. 5. Für die Wahl der Abgeordneten der Landgemeinden bildet jeder der neunzehn politischen Bezirke des Regierungsgebietes Lemberg einen Wahlbezirk in der Art, dass die Bevölkerung der nach Abzug der besonders wahlberechtigten Städte höchst bevölkerten neun Bezirke von Przemysl, Sambor, Sanok, Drohobycze, Stryj, Sokal, Lemberg, Chodorow und Zloczow je zwei, die übrigen zehn Bezirke je Einen Abgeordneten für die Landtagscurie zu wählen haben.

§. 6. Die Landtagscurie des Regierungsbezirkes Krakau besteht nach §. 13 der Landesverfassung aus acht und fünfzig Abgeordneten, nämlich:

- a) aus vierzehn Abgeordneten der Höchstbesteuerten;
- b) aus neun Abgeordneten der nachbenannten Städte;
- c) aus fünf und dreisig Abgeordneten der übrigen Gemeinden.

§. 7. Dla wyborców z klasy najwyżej opodatkowanych będzie okrąg rządowy Krakowski stosownie do liczby najwyżej opodatkowanych do listy wyborców tegoż okręgu rządowego wciągniętych, przez namiestnika na trzy powiaty wyborcze podzielony; w dwóch powiatach wyborczych ma się po pięciu, w jednym czterech posłów wybrać.

Każdy takowy powiat wyborczy objąć ma dwa lub więcej politycznych powiatów.

§. 8. Dla wyboru posłów miast, stanowi miasto Kraków dwa powiaty wyborcze; miasta Tarnów i Pilzno, razem jeden powiat wyborczy: Kenty, Żywiec (Sajbusz), i Biała razem jeden powiat wyborczy;

Wadowice, Zator, Oświęcimi Myślenice, razem jeden powiat wyborczy;

Rzeszów i Leżajsk razem jeden powiat wyborczy;

Podgórze, Bochnia i Wieliczka razem jeden powiat wyborczy;

Jasło, Gorlice, Biecz i Krosno razem jeden powiat wyborczy;

Nowy-Sącz, Stary-Sącz i Nowy targ (Neumarkt) razem jeden powiat wyborczy.

W każdym powiecie wyborczym jeden poseł ma być wybranym.

Powiaty wyborcze miasta Krakowa będą przez namiestnika w porozumieniu z przełożeniem gminy oznaczone.

§. 9. Dla wyboru posłów gmin wiejskich stanowi każdy z dwudziestu szóstu politycznych powiatów okręgu rządowego jeden powiat wyborczy, w ten sposób, iż odrzuciwszy miasta, osobne prawo do wyboru mające, ludność najbardziej zaludnionych, dziewięciu powiatów Kent, Wadowice, Bochnia, Nowego-Sącza, Tarnowa, Pilzna, Krosna, Rzeszowa i Przeworska po dwóch, reszta siedemnaście powiatów po jednemu posłowi wybiera.

§. 10. Kurya sejmiku krajowego Stanisławowskiego okręgu rządowego składa się wedle §. 14. konstytucyi państwa z czterdziestu dwóch posłów, a to:

a) z dziesięciu posłów najwyżej opodatkowanych;

b) z ośmiu posłów miast niżej wymienionych;

c) z dwudziestu czterech posłów gmin wiejskich.

§. 11. Dla wyborów z klasy najwyżej opodatkowanych będzie okrąg rządowy Stanisławowski, stosownie do liczby najwyżej opodatkowanych, do listy wyborców tegoż okręgu wciągniętych, przez namiestnika na trzy powiaty wyborcze podzielony.

W dwóch powiatach wyborczych ma się po trzech, a w jednym powiecie wyborczym czterech posłów wybierać.

Każdy takowy powiat wyborczy ma dwa lub więcej politycznych powiatów obejmować.

§. 12. Dla wyboru posłów miast, stanowią miasta Stanisławów, Tarnopol i Kołomeja każde jeden powiat wyborczy;

Buczacz i Tremboła razem jeden powiat wyborczy;

Horodeńka i Zbaraż razem jeden powiat wyborczy;

Brzeżany i Rohatyn razem jeden powiat wyborczy;

Śniatyn i Kutły razem jeden powiat wyborczy;

Kałusz, Halicz i Dolina razem jeden powiat wyborczy.

§. 13. Dla wyboru posłów gmin miejskich stanowi każdy z ośmnastu politycznych powiatów okręgu rządowego jeden powiat wyborczy, w ten sposób, iż odrzuciwszy miasta, osobne prawo do wyboru mające, ludność sześciu najbardziej zaludnionych

§. 7. Für die Wahlen aus der Classe der Höchstbesteuerten wird das Regierungsgebiet Krakau nach Verhältniss der Anzahl der in die Wählerliste desselben Regierungsgebietes eingetragenen Höchstbesteuerten vom Statthalter in drei Wahlbezirke eingetheilt, in zwei Wahlbezirken sind fünf, in Einem vier Abgeordnete zu wählen

Jeder solche Wahlbezirk hat zwei oder mehrere politische Bezirke zu umfassen

§. 8. Für die Wahl der Abgeordneten der Städte bildet die Stadt Krakau zwei Wahlbezirke; die Städte Tarnow und Pilsno zusammen Einen Wahlbezirk; Kenty, Saybusz und Biala zusammen Einen Wahlbezirk;

Wadowice, Zator, Auschwitz und Myslenice zusammen Einen Wahlbezirk

Rzeszow und Lezajsk zusammen Einen Wahlbezirk;

Podgorze, Bochnia und Wieliczka zusammen Einen Wahlbezirk;

Jaslo, Gorlice, Biecz und Krosno zusammen Einen Wahlbezirk;

Neu-Sandec, Alt Sandec und Neumarkt zusammen Einen Wahlbezirk

In jedem Wahlbezirke ist Ein Abgeordneter zu wählen.

Die Wahlbezirke der Stadt Krakau werden im Einvernehmen mit dem Gemeinderorstande vom Statthalter bestimmt.

§. 9. Für die Wahl der Abgeordneten der Landgemeinden bildet jeder der sechs und zwanzig politischen Bezirke des Regierungsgebietes Einen Wahlbezirk in der Art, dass die Bevölkerung der nach Abzug der besonders wahlberechtigten Städte höchst bevölkerten neun Bezirke von Kenty, Wadowice, Bochnia, Neu-Sandec, Tarnow, Pilsno, Krosno, Rzeszow und Przeworsk je zwei, die übrigen siebzehn Bezirke je Einen Abgeordneten wählen.

§. 10. Die Landtagscurie des Regierungsgebietes Stanislaw besteht nach §. 14 der Landesverfassung aus zwei und vierzig Abgeordneten, nämlich:

a) aus zehn Abgeordneten der Höchstbesteuerten;

b) aus acht Abgeordneten der nachbenannten Städte;

c) aus vier und zwanzig Abgeordneten der Landgemeinden.

§. 11. Für die Wahlen aus der Classe der Höchstbesteuerten wird das Regierungsgebiet Stanislaw nach Verhältniss der Anzahl der in die Wählerliste desselben eingetragenen Höchstbesteuerten vom Statthalter in drei Wahlbezirke eingetheilt.

In zwei Wahlbezirken sind je drei, und in Einem Wahlbezirke vier Abgeordnete zu wählen. Jeder solche Wahlbezirk hat zwei oder mehrere politische Bezirke zu umfassen.

§. 12. Für die Wahl der Abgeordneten der Städte bilden die Städte Stanislaw, Tarnopol und Kolomea jede Einen Wahlbezirk;

Buczacz und Trembowla zusammen Einen Wahlbezirk;

Horodenka und Zbaraz zusammen Einen Wahlbezirk;

Brzezan und Rohatyn zusammen Einen Wahlbezirk;

Sniatyn und Kutly zusammen Einen Wahlbezirk;

Kalusz, Halicz und Dolina zusammen Einen Wahlbezirk.

§. 13. Für die Wahl der Abgeordneten der Landgemeinden bildet jeder der achtzehn politischen Bezirke des Regierungsgebietes Einen Wahlbezirk, in der Art, dass die Bevölkerung der nach Abzug der besonders wahlberechtigten Städte sechs höchst bevölkerten Bezirke von

powiatów Skafatu, Trembowli, Borszczowa, Kołomei, Horodenki i Tyśmienicy po dwóch, reszta dwunastu powiatów po jednym posłowi wybiera.

II. O prawie wyborczem.

§. 14. Wymogi do uprawnienia wyborczego są częścią ogólną, t. j. takowe, które każdy wyborca posiadać musi; częścią szczególną, - t. j. takie, które są potrzebne do wykonywania prawa wyborczego w jednej z wymienionych w §§. 2. 6. i 10, klas wyborców.

§. 15. Wogólności ma każdy prawo wyboru, który jest

- a) obywatelem państwa austriackiego,
- b) pełnoletnim,
- c) w zupełnem używaniu praw cywilnych i politycznych, i który,
- d) albo opłaca w okręgu rządowym pewną roczną kwotę podatku bezpośredniego od posiadłości domowej lub gruntowej, od prowadzenia profesyi, od dochodu duchownego lub świeckiego, która to kwota dla członków gminnych miast L w o w a i K r a k o w a najmniej na piętnaście złotych reńskich mon. konw., dla członków gminnych owych w §§. 4. 8. i 12. wymienionych miast, mających ludność nad dziesięć tysięcy dusz, najmniej na dziesięć złotych reńskich mon. konw, a dla członków innej gminy kraju koronnego najmniej na pięć złotych reńskich mon. konw. ustanawia się, albo nie opłacając podatku bezpośredniego, według swej osobistej własności w której gminie okręgu rządowego, stosownie do przepisów ustawy gminnej lub szczególnych statutów gminnych posiada czynne prawo wyboru

§. 16. Z uwagi jednak na terażniejsze stosunki podatkowe dla pierwszych wedle niniejszej ustawy wyborczej przedsiębrać się mających wyborów, z zastrzeżeniem ostatecznego w przyszłości uregulowania, ustanawia się wyjątkowo, iż, jeżeli w jakiej wiejskiej gminie oznaczonych w §§. 5. 9. i 13 powiatów wyborczych, liczba owych członków gminnych, którzy posiadają wyszczególnione w powyższym §. wymogi uprawnienia wyborczego, czwartej części tych posiadaczy gruntowych nie dosięga, którzy w gminie najmniej jeden złoty reński i dwadzieścia krajcarów mon. konw. podatku gruntowego opłacają, liczba do wyboru uprawnionych z posiadaczy gruntowych, opodatkowanych kwotą, najbliższą niżej pięciu złotych reńskich, kolejno przynajmniej aż do tegoż stosunku uzupełnioną być winna, z tem jednak ograniczeniem, iż w żadnym razie posiadacze gruntów, którzy niżej jednego złotego reńskiego podatku gruntowego opłacają, do prawa wyboru nie będą przypuszczani.

§. 17. Ażeby kto w klasie najwyżej opodatkowanych do wyboru był uprawnionym, musi nie tylko posiadać wymienione w §. 15 pod a, b, c, własności, lecz także w kraju koronnym opłacać one ilość podatku bezpośredniego, która wedle §. 42. konstytucyi państwa do obieralności do wyższej Izby sejmu państwa jest potrzebną.

§. 18. Szczególny wymog do uprawnienia wyborczego w jednej z innych dwu klas wyborców na tem zależy, iż ten, który w jednym z oznaczonych w §§. 4. 5. 8. 9. 12 i 13 powiatów wyborczych, prawo wyborcze wykonywać ma, członkiem jakiej gminy właśnie tegoż powiatu wyborczego być musi.

Do wyboru uprawniony wykonywa swe prawo wyborcze w tym powiecie wyborczym, do którego gmina należy, której członkiem ów jest; jeżeli zaś jest członkiem więcej gmin wykonywa swe prawo wyborcze w powiecie zwyczajnego swego zamieszkania.

Skalat, Trembowla, Borszczow, Kolomea, Horodenka und Tysmienica je zwei, die übrigen zwölf Bezirke je Einen Abgeordneten wählen.

II. Von dem Wahlrechte.

§. 14. Die Erfordernisse der Wahlberechtigung sind theils allgemeine, d. h. solche, welche bei jedem Wähler vorhanden seyn müssen, theils besondere, d. h. solche, die zur Ausübung des Wahlrechtes in Einer der drei in den §§. 2, 6 und 10 bezeichneten Wählerclassen nothwendig sind.

§. 15. Im Allgemeinen ist Jedermann wahlberechtigt, welcher

- a) österreichischer Reichsbürger;
- b) grossjährig;
- c) im vollen Genusse der bürgerlichen und politischen Rechte befindlich ist; und
- d) entweder an directer Steuer für Haus- oder Grundbesitz, für Gewerbsbetrieb, für geistliches oder weltliches Einkommen einen bestimmten Jahresbetrag, der für Gemeindeglieder der Städte Lemberg und Krakau auf wenigstens fünfzehn Gulden C. M., für Gemeindeglieder jener in den §§. 4, 8 und 12 aufgeführten Städte, welche eine Bevölkerung von mehr als zehntausend Seelen haben, auf mindestens zehn Gulden C. M., und für die Mitglieder einer anderen Gemeinde des Kronlandes auf wenigstens fünf Gulden C. M. festgesetzt wird, im Regierungsgebiete entrichtet, oder ohne Zahlung einer directen Steuer nach seiner persönlichen Eigenschaft in einer Gemeinde des Regierungsgebietes nach den Bestimmungen des Gemeindegesetzes, oder der besonderen Gemeindestatute das active Wahlrecht besitzt.

§. 16. In Anbetracht der dormaligen Steuerverhältnisse wird jedoch für die ersten nach dieser Wahlordnung vorzunehmenden Wahlen mit Vorbehalt der künftigen definitiven Regelung ausnahmsweise festgesetzt, dass, wenn in einer Landgemeinde der in den §§. 5, 9 und 13 bezeichneten Wahlbezirke die Zahl jener Gemeindeglieder, welche die im vorigen Paragraphe angegebenen Erfordernisse der Wahlberechtigung besitzen, nicht den vierten Theil derjenigen Grundbesitzer erreicht, welche in der Gemeinde an Grundsteuer mindestens Einen Gulden zwanzig Kreuzer C. M. entrichten, die Zahl der Wahlberechtigten, aus den zunächst unter fünf Gulden C. M. besteuerten Grundbesitzern der Reihenfolge nach wenigstens bis zu diesem Verhältnisse zu ergänzen ist, mit der Beschränkung jedoch, dass in keinem Falle Grundbesitzer, welche weniger als Einen Gulden zwanzig Kreuzer C. M. Grundsteuer bezahlen, zum Wahlrechte zugelassen werden.

§. 17. Wer in die Classe der Höchstbesteuerten wahlberechtigt seyn soll, muss nicht nur die im §. 15 ad a, b, c bezeichneten Eigenschaften besitzen, sondern auch im Kronlande jenen Jahresbetrag an directer Steuer bezahlen, welcher nach §. 42 der Reichsverfassung zur Wahlbarkeit in das Oberhaus des Reichstages erforderlich ist.

§. 18. Das besondere Erforderniss zur Wahlberechtigung in einer der beiden anderen Wählerclassen besteht darin, dass derjenige, welcher in einer der in den §§. 4, 5, 8, 9, 12 und 13 bezeichneten Wahlbezirke das Wahlrecht üben soll, ein Mitglied einer Gemeinde eben jenes Wahlbezirkes seyn muss.

Der Wahlberechtigte übt sein Wahlrecht in dem Wahlbezirke aus, zu welchem die Gemeinde gehört, deren Mitglied er ist, ist er aber Mitglied mehrerer Gemeinden, so übt er das Wahlrecht in dem Bezirke seines ordentlichen Wohnsitzes.

§. 19. Ilości, które najwyżej opodatkowany w kraju koronnym, a wyborca miast albo gmin wiejskich w dotyczącym okręgu rządowym w podatkach bezpośrednich różnego gatunku albo od różnych przedmiotów opłaca, w celu wykazania wyborczego jego uprawnienia zrachowane będą.

Ojcu doliczają się kwoty podatków bezpośrednich przez małoletnie jego dzieci, małżonkowi przez jego małżonkę opłacane, dopóki uprawnienie do zarządu majątkiem, ojcu i małżonkowi prawnie przystojące, nie ustało.

§. 20. Każdy wyborca swe prawo wyborcze w jednym tylko powiecie wyborczym wykonywać może.

Kto jako najwyżej opodatkowany w więcej jak w jednym okręgu rządowym bezpośrednio podatki opłaca, ten wykonywa swe prawo wyborcze w tym okręgu rządowym, w którym najwyższą kwotę podatku bezpośredniego opłaca.

Każdy najwyżej opodatkowany do listy wyborców okręgu rządowego wciągniony wykonywa swe prawo wyborcze w tym powiecie wyborczym (§§. 3. 7. i 11. w którym zwyczajnie swe zamieszkanie ma, albo jeżeli w okręgu rządowym swego zwyczajnego zamieszkania nie ma, w tym powiecie wyborczym, w którym najwyższą kwotę podatku bezpośredniego opłaca.

Kto jako najwyżej opodatkowany do wyboru uprawnionym jest, ten w żadnym powiecie wyborczym obu innych klas wyborców okręgu rządowego, a kto w powiecie wyborczym wymienionych w §§. 4. 8. i 12 miast do wyboru uprawnionym jest, ten w żadnej gminie wiejskiej wybierać nie może.

III. O listach wyborców.

§. 21. Do wyboru uprawnieni każdego powiatu wyborczego w osobne listy wciągają się.

§. 22. Listy wyborców najwyżej opodatkowanych, w okręgach rządowych, prezydent okręgu rządowego sporządza.

Z osób, ogólnemi wyborczego uprawnienia wymogami (§. 15) opatrzonych, które najwyższe kwoty podatków bezpośrednich opłacają, taka liczba do listy wyborców najwyżej opodatkowanych okręgu rządowego przyjmuje się, przez którąby przynajmniej stosunek jednego wyborcy do sześciutysięcy dusz całej ludności okręgu rządowego osiągnięty, a także i nad ten stosunek każdy w ogólności do wyboru uprawniony obywatel państwa, który w kraju koronnym najmniej pięćset złotych reńskich, mon. konw. podatku bezpośredniego opłaca, za wyborcę najwyżej opodatkowanego uważanym był.

§. 23. Jeżeli między najwyżej opodatkowanymi znajduje się korporacja albo towarzystwo, tedy ma osoba, do zewnętrznego zastąpienia korporacji albo towarzystwa wedle istniejących norm prawnych albo towarzyskich powołana, do listy wyborców najwyżej opodatkowanych, a to, jeżeli korporacja lub towarzystwo w więcej częściach kraju podatek opłacać ma, do klasy wyborców tego okręgu rządowego być wciągnięta, w którym korporacja lub towarzystwo najwyższą podatku kwotę opłaca.

Tym samym sposobem za duchownych, za prebendy i fundacje, fundusze religijne i inne publiczne, od których majątku podatki bezpośrednie w tej opłacają się kwocie, która do wyborczego uprawnienia dla klasy najwyżej opodatkowanych potrzebną jest, wykonywa się prawo wyborcze w tej klasie przez użytkującego z prebend i przez prawnych administratorów fundacji i funduszków.

§. 19. Die Beträge, welche ein Höchstbesteueter im Kronlande, und ein Wähler der Städte oder Landgemeinden in dem betreffenden Regierungsgebiete an verschiedenen Gattungen directer Steuern oder von verschiedenen Objecten bezahlt, werden Behufs der Ausmittlung seiner Wahlberechtigung zusammengerechnet.

Dem Vater werden die von seinen minderjährigen Kindern, dem Gatten die von seiner Gattin entrichteten directen Steuerbeträge zugerechnet, so lange das dem Vater und Gatten gesetzlich zustehende Befugniss der Vermögensverwaltung nicht aufgehört hat.

§. 20. Jeder Wähler kann sein Wahlrecht nur in Einem Wahlbezirke ausüben.

Wer als Höchstbesteueter in mehr als Einem Regierungsgebiete directe Steuern zahlt, übt sein Wahlrecht in jenem Regierungsgebiete, in welchem er den höchsten Betrag an directer Steuer entrichtet.

Jeder Höchstbesteuerte, welcher in die Wählerliste eines Regierungsgebietes eingetragen ist, übt sein Wahlrecht in jenem Wahlbezirke (§§. 3, 7 und 11), in welchem er seinen ordentlichen Wohnsitz hat, oder wenn er im Regierungsgebiete seinen ordentlichen Wohnsitz nicht hat, in jenem Wahlbezirke, in welchem er den höchsten Betrag an directen Steuern entrichtet.

Wer als Höchstbesteueter wahlberechtigt ist, darf in keinem Wahlbezirke der beiden anderen Wählerclassen des Regierungsgebietes, und wer in einem Wahlbezirke der in den §§. 4, 8 und 12 genannten Städte wahlberechtigt ist, in keiner Landgemeinde wählen.

III. Von den Wählerlisten.

§. 21. Die Wahlberechtigten eines jeden Wahlbezirkes werden in besondere Listen eingetragen.

§. 22. Die Wählerlisten der Höchstbesteuerten der Regierungsgebiete werden von dem Präsidenten des Regierungsgebietes angefertigt.

Von denjenigen mit den allgemeinen Erfordernissen der Wahlberechtigung (§. 15) versehenen Personen, welche die höchsten Beträge an directen Steuern entrichten, wird eine solche Anzahl in die Wählerliste der Höchstbesteuerten des Regierungsgebietes aufgenommen, dass dadurch wenigstens das Verhältniss von Einem Wähler auf sechstausend Seelen der Gesamtbevölkerung des Regierungsgebietes erreicht, und dass auch über dieses Verhältniss hinaus jeder im Allgemeinen wahlberechtigte Reichsbürger, welcher in dem Kronlande wenigstens fünfhundert Gulden C. M. directe Steuer zahlt, als höchstbesteueter Wähler behandelt wird.

§. 23. Kommt unter den Höchstbesteuerten eine Corporation oder Gesellschaft vor, so ist jene Person, welche sie nach den bestehenden gesetzlichen oder gesellschaftlichen Normen nach aussen zu vertreten berufen ist, in die Wählerliste der Höchstbesteuerten, und zwar, wenn die Corporation oder Gesellschaft in mehreren Theilen des Landes Steuer zu zahlen hat, in die Wählerklasse jenes Regierungsgebietes aufzunehmen, in welchem sie den höchsten Steuerbetrag entrichtet. Ebenso wird für Geistliche, Pfründen und Stiftungen, Religions- und andere öffentliche Fonds, von deren Vermögen directe Steuern in jenem Betrage entrichtet werden, welcher zur Wahlberechtigung in die Classe der Höchstbesteuerten erforderlich ist, das Wahlrecht in dieser Classe durch den Nutzniesser der Pfründen und durch die gesetzlichen Administratoren der Stiftungen und Fonds ausgeübt.

§. 24. Gminy nawet wtedy, gdyby jako takowe do najwyżej opodatkujących w kraju należały, nie mogą ani przez pełnomocników, ani też przez zastępców wykonywać prawo wyborcze w klasie najwyżej opodatkowanych.

§. 25. Listy wyborców dla miast Lwowa, Krakowa i Stanisławowa sporządza gminne ich przełożenie pod spóldziałaniem cesarskiego komisarza, przez prezydenta okręgu rządowego ku temu wymienić się mającego.

§. 26. Listy wyborców dla powiatów wyborczych reszty w §§. 4. 8. i 12. oznaczonych miejsc, tudzież dla powiatów wyborczych gmin wiejskich (§§. 5. 9. i 13.) ma starosta powiatowy, używając ku temu urzędów poborowych, podług gmin sporządzać, i listy pojedynczych gmin z przybraniem przełożonych gminnych i dwóch członków wydziału gminnego, w celu natychmiast przez niego przedsięwziąć się mających uzupełnień i sprostowań roztrząsać kazać, i nakoniec stanowczo ułożyć.

Z takich sprostowanych list wyborców, gmin pojedynczych zestawia starosta powiatowy główną listę całego powiatu.

§. 27. Każda lista wyborców ma zawierać imię i nazwisko, wiek i miejsce zamieszkania do wyboru uprawnionego, tudzież kwotę podatku przez niego opłacaną, lub osobistą własność, od której wyborcze jego prawo zawisło.

§. 28. O ile prawo wyborcze zawisło od opłaty pewnej kwoty podatku, za wyborcę ten tylko uważa się, który onę kwotę podatku w roku podatkowym, wybór poprzedzającym, zupełnie zapłacił, a w bieżącym roku podatkowym żadnej zaległości nie jest dłużen.

§. 29. Listy wyborców najwyżej opodatkowanych obwieszcza prezydent okręgu rządowego przez zamieszczanie do gazet krajowych dla publicznych ogłoszeń przeznaczonych, tudzież przez udzielanie odpisów każdemu powiatowemu starostwu dotyczącego okręgu rządowego, w którego urzędowym siedlisku takowe dla powszechnego wglądnięcia mają być wykładane.

§. 30. Sporządzone wedle §. 25. listy wyborców dla miast Lwowa, Krakowa i Stanisławowa u burmistrzów tychże miast dla powszechnego wglądnięcia wykładają się.

§. 31. Listy wyborców innych w §§. 4. 8. i 12. wymienionych miejsc i gmin wiejskich, wykładają się dla powszechnego wglądnięcia u przełożonych pojedynczych tych miejsc i gmin wiejskich, a główna lista powiatu wyborczego w urzędowym siedlisku starostwa powiatowego.

§. 32. Dzień wyłożenia list wyborców ma wraz z stosownym terminem do reklamacji, w każdym powiecie wyborczym być oznajmionym.

Namiestnik wyznacza termin reklamacyjny, który ani niżej trzech ani wyżej czternastu dni, licząc od chwili wyłożenia wynosić nie może.

§. 33. Reklamacje, po upływie terminu założone, jako opóźnione winny być odrzucone, prezydentowi okręgu rządowego atoli i namiestnikowi aż do przyszłego obiorczego terminu prawo przysłużyć, z urzędu sprostowanie list wyborców spowodować.

§. 34. Każdy ma prawo do reklamacji.

Takowe do tego organu mają być podawane, przez który lista sporządzona została.

Co do zasadności lub bezzasadności reklamacji, dotyczących się przyjęcia do wyboru niezdolnych lub opuszczenia do wyboru uprawnionych, rozstrzygać ma, gdy

§. 24. Gemeinden können selbst dann, wenn sie als solche unter die höchsten Steuercontribuenten des Landes gehören, weder durch Bevollmächtigte noch durch Vertreter das Wahlrecht in der Classe der Höchstbesteuerten ausüben.

§. 25. Die Wählerlisten für die Städte *Lemberg*, *Krakau* und *Stanislaw* werden von dem Gemeindevorstande derselben unter Mitwirkung eines von dem Präsidenten des Regierungsgebietes zu benennenden landesfürstlichen Commissärs angefertigt.

§. 26. Die Wählerlisten für die Wahlbezirke der übrigen in den §§. 4, 8 und 12 bezeichneten Orte, so wie für die Wahlbezirke der Landgemeinden (§§. 5, 9 und 13) hat der Bezirkshauptmann mit Benützung der Steuerämter gemeindeweise anfertigen und die Listen der einzelnen Gemeinden mit Beiziehung der Gemeindevorsteher und zweier Mitglieder des Gemeindevorstandes behufs der von ihm sogleich vorzunehmenden Ergänzungen und Berichtigungen prüfen zu lassen und endlich festzustellen.

Aus den richtig gestellten Wählerlisten der einzelnen Gemeinden wird schon von ihm die Hauptliste des ganzen Bezirkes zusammengestellt.

§. 27. Jede Wählerliste hat den Vor- und Zunamen, das Alter und den Wohnort des Wahlberechtigten, dann den von ihm entrichteten Steuerbetrag oder die persönliche Eigenschaft, von welcher sein Wahlrecht abhängt, zu enthalten.

§. 28. Insoferne das Wahlrecht von der Entrichtung eines bestimmten Steuerbetrages bedingt ist, wird nur derjenige als Wähler angesehen, welcher jenen Steuerbetrag in dem der Wahl vorangegangenen Steuerjahre vollständig bezahlt hat und in dem laufenden Steuerjahre mit keinem Rückstande aushaftet.

§. 29. Die Wählerlisten der Höchstbesteuerten werden von dem Präsidenten des Regierungsgebietes durch Einschaltung in die zu öffentlichen Verlautbarungen bestimmten Zeitungen des Landes und durch Mittheilung von Abschriften an jede Bezirkshauptmannschaft des betreffenden Regierungsgebietes, an deren Amtssitze sie zur allgemeinen Einsicht aufzulegen sind, kundgemacht.

§. 30. Die nach §. 25 verfassten Wählerlisten für die Städte *Lemberg*, *Krakau* und *Stanislaw* werden bei den Bürgermeistern dieser Städte zur allgemeinen Einsicht aufgelegt.

§. 31. Die Wählerlisten der übrigen in den §§. 4, 8 und 12 benannten Orte und der Landgemeinden werden bei den Vorstehern der einzelnen dieser Orte und Landgemeinden und die Hauptliste des Wahlbezirkes an dem Amtssitze der Bezirkshauptmannschaft zur allgemeinen Einsicht aufgelegt.

§. 32. Der Tag der Auflegung der Wählerlisten ist sammt einem angemessenen Reclamationstermine in jedem Wahlbezirke bekannt zu machen.

Die Reclamationsfrist wird vom Statthalter festgesetzt, sie darf nicht unter drei und nicht über vierzehn Tage, von dem Zeitpunkt der Auflegung gerechnet, betragen.

§. 33. Reclamationen, die nach Ablauf der Frist erfolgen, sind als verspätet zurückzuweisen, jedoch steht es dem Präsidenten des Regierungsgebietes und dem Statthalter zu, bis zum künftigen Wahltermine von Amtswegen Berichtigungen der Wählerlisten zu veranlassen.

§. 34. Zu Reclamationen ist Jedermann berechtigt. Sie sind bei demjenigen Organe anzubringen, von welchem die Liste angefertigt wurde.

Ueber den Grund oder Ungrund, der die Aufnahme von Wahlunfähigen oder die Weglassung von Wahlberechtigten betreffenden Reclamationen hat, wenn es sich um die Wählerlisten

idzie o listy wyborców najwyżej opodatkowanych, namiestnik, gdy idzie o listy wyborców miast Lwowa, Krakowa lub Stanisławowa, prezydent rządowy, a gdy idzie o listy wyborców reszty powiatów wyborczych, starosta powiatowy, po wysłuchaniu dotyczącego przełożonego gminy, zostawiając oraz wolny trzydniowy termin do założenia rekursu do prezydenta rządowego.

§. 35. Sprostowane wyborców listy rewidują się ogólnie z rozpoczęciem każdego roku podatkowego i przy rozpisaniu wyborów do odnowienia, co trzy lata zachodzących.

§. 36. Skoro tylko listy wyborców, po nastąpieniem rozstrzygnięcia wczesnie podanych reklamacji ukończone są, przygotowują się dla pojedynczych wyborców karty legitymacyjne, które bieżący numer dotyczącej wyborców listy, imię i zamieszkanie do wyboru uprawnionego i powiat wyborczy, w którym tenże wybierać ma, zawierają, wyborcom jednak dopiero do rzeczywistego aktu obierczego wręczają się.

IV. O obieralności.

§. 37. Aby kto do kuryi sejmu krajowego mógł być wybranym, musi:

- a) liczyć najmniej lat trzydzieści,
- b) być, przynajmniej od pięciu lat, wstecz licząc od dnia wyboru, obywatelem państwa austriackiego,
- c) znajdować się w zupełnym używaniu praw cywilnych i politycznych, i
- d) być wedle postanowień §. 15. do lit. d. i §. 16. do wyboru uprawnionym.

§. 38. Od obieralności wyłącza się:

- a) wszystkie osoby, którym brakuje jakiegokolwiek z własności, w powyższym paragrafie wyszczególnionych, tudzież
- b) osoby, do których majątku konkurs otworzono, lub których po odbytej pertraktacji konkursu w dochodzeniu za niewinne nie uznano, nareszcie
- c) osoby, które zbrodni, albo z chciwości zysku wynikłego lub publiczną obyczajnością naruszającego wykroczenia, lub takowegoż przestępstwa za winne uznano, albo które za inne jakie prawa przestąpienie przynajmniej na półroczną karę na wolności skazano.

§. 39. Kto podług postanowień powyższych paragrafów obieralnym jest, ten przez każdą klasę wyborców okręgu rządowego, nawet gdyby do niej nie należał, i w każdym powiecie wyborczym, lubo w takowym nie zamieszkały, na posła wybranym być może.

§. 40. Zastępców posłów wybierać nie wolno.

V. O miejscach wyborczych.

§. 41. Do głosowania wyznaczają się dla pojedynczych powiatów wyborczych osobne wyborcze miejsca.

§. 42. Miejsce wyborcze dla każdego powiatu wyborczego najwyżej opodatkowanych okręgu rządowego namiestnik oznacza.

§. 43. Miasta Lwów, Kraków, Stanisławów, Brody, Tarnopol, Drohobycz, Przemyśl i Kołomeja są miejscami wyborczymi dla posłów, w tych miejskich gminach wybierać się mających.

der Höchstbesteuerten handelt, der Statthalter, wenn es sich um die Wählerlisten der Städte *Lemberg, Krakau und Stanislaw* handelt, der Regierungspräsident, und wenn es sich um die Wählerlisten der übrigen Wahlbezirke handelt, der Bezirkshauptmann nach Einvernehmung des betreffenden Gemeinderorstehers und unter Offenlassung eines dreitägigen Recurstermine an den Regierungspräsidenten zu entscheiden.

§. 35. Die richtig gestellten Wählerlisten werden allgemein mit dem Beginne jedes Steuerjahres und bei der Ausschreibung der von drei zu drei Jahren eintretenden Erneuerungswahlen revidirt.

§. 36. Sobald die Wählerlisten nach erfolgter Entscheidung über die rechtzeitig eingebrachten Reclamationen vollendet sind, werden für die einzelnen Wähler Legitimationskarten vorbereitet, welche die fortlaufende Nummer der betreffenden Wählerliste, den Namen und Wohnort des Wahlberechtigten und den Wahlbezirk, in welchem er zu wählen hat, enthalten, aber den Wählern erst Behufs der wirklichen Wahlbehandlung eingehändigt werden

IV. Von der Wählbarkeit.

§. 37. Um in eine Landtagscurie gewählt werden zu können, muss man:

- a) mindestens dreissig Jahre alt;
- b) seit wenigstens fünf Jahren vom Wahltage zurückgerechnet, österreichischer Reichsbürger;
- c) im Vollgenusse der bürgerlichen und politischen Rechte befindlich; und
- d) nach den Bestimmungen des §. 15 ad Lit. d und §. 15 wahlberechtigt seyn.

§. 38. Von der Wählbarkeit ausgeschlossen sind:

- a) alle Personen, denen eine der im vorigen Paragraphen aufgezählten Eigenschaften mangelt; ferner
- b) Personen, über deren Vermögen Concurs eröffnet ist, oder die nach gepflogener Concursverhandlung in der Untersuchung nicht schuldlos erklärt wurden; endlich
- c) Personen, welche eines Verbrechens oder eines aus Gewinnsucht hervorgegangenen oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden Vergehens oder einer solchen Uebertretung schuldig erklärt wurden, oder welche wegen einer anderen Gesetzesübertretung zu einer mindestens halbjährigen Freiheitsstrafe rerurtheilt wurden.

§. 39. Wer nach den Bestimmungen der vorausgehenden Paragraphen wählbar ist, kann von jeder Wahlerlasse des Regierungsgebietes, auch wenn er nicht dazu gehört, und in jedem Wahlbezirke, auch wenn er nicht in demselben wohnhaft ist, als Abgeordneter gewählt werden.

§. 40. Stellvertreter der Abgeordneten dürfen nicht gewählt werden.

V. Von den Wahlorten.

§. 41. Für die einzelnen Wahlbezirke wurden Behufs der Abstimmung besondere Wahlorte bestimmt.

§. 42. Der Wahlort eines jeden Wahlbezirkes der Höchstbesteuerten des Regierungsgebietes wird vom Statthalter bestimmt.

§. 43. Die Städte *Lemberg, Krakau, Stanislaw, Brody, Tarnopol, Drohobycz, Przemyśl und Kolomea* sind die Wahlorte für die in diesen Stadtgemeinden zu wählenden Abgeordneten.

W innych miejskich powiatach wyborczych, w których dwa lub więcej miast razem jednego posła wybierać mają, ma się za miejsce wyborcze to miasto uważać, które w wyszczególnieniu miast do powiatu wyborczego należących (§§. 4. 8. i 12) najpierw jest wymienionem.

Wszelakoż namiestnikowi przysłuża prawo, wyjątkowo także inne do powiatu wyborczego należące miasto na miejsce wyborcze przeznaczyć.

§. 44. Dla wyborów reszty gmin (§§. 5. 9. i 13.) z reguły w każdym politycznym powiecie siedlisko starostwa powiatowego za miejsce wyborcze przeznacza się. Wszelakoż namiestnik ma prawo, wyjątkowo także inne miejsce wyborcze w obrębie tego samego politycznego powiatu oznaczyć.

VI. O komisjach wyborczych.

§. 45. Do kierowania aktem wyborczym ustanawiają się własne komisje wyborcze.

§. 46. Komisja wyborcza każdego pojedynczego powiatu wyborczego najwyżej opodatkowanych składa się z cesarskiego komisarza, przez namiestnika oznaczonego, jako prezydującego i z czterech, przez namiestnika z klasy najwyżej opodatkowanych wyborców, wybranych członków.

§. 47. Dla każdego z wymienionych w §§. 4. 5. 8. 9. 12. i 13. powiatów wyborczych ustanawia się komisja wyborcza.

Każda komisja wyborcza w miastach L w o w i e, K r a k o w i e i S t a n i s ł a w o w i e składa się z burmistrza albo z zastępcy przez niego ustanowionego, z dwóch przez niego przyzwanych członków Rady gminy i z dwóch innych przez rządowego prezydenta oznaczonych do wyboru uprawnionych owych miast, tudzież z jednego komisarza cesarskiego, przez prezydenta rządowego wymienionego.

§. 48. Dla wyborów reszty powiatów wyborczych miast i gmin wiejskich, zestawia się w każdym wyborczem miejscu komisja wyborcza, składająca się pod przewodnictwem cesarskiego komisarza z czterech członków, których starosta powiatowy z przełożonych albo radców gmin, do powiatu wyborczego należących wybiera; pisarza komisja z swego grona wyznacza.

Do rozstrzygnięć i uchwał wyborczych komisji bezwzględnej głosów większości potrzeba.

§. 49. Komisarze cesarscy, komisjom wyborczym przydani, nie powinni ani odrzucaniem lub odradzaniem, ani zalecaniem lub proponowaniem, ani też innym jakim sposobem w głosowanie się wdawać, a winni przy akcie wyborczym czuwać nad utrzymaniem spokojności i porządku, jako też nad zachowaniem sposobu wyborczego, ustawą przepisanego.

§. 50. Równie i członkowie komisji wyborczej wstrzymywać się winni od wszelkiego wpływu na głosowanie pojedynczych do wyboru uprawnionych.

VII. O rozpisanii wyborów.

§. 51. Wezwanie do przedsięwzięcia wyborów dzieje się z reguły przez rozrządzenia namiestnika, które przynajmniej ośm dni przed dniem wyboru w powiecie wyborczym powszechnie obwieszczone będą.

In den übrigen städtischen Wahlbezirken, in welchen zwei oder mehrere Städte zusammen einen Abgeordneten zu wählen haben, ist als Wahlort jene Stadt anzusehen, welche in der Aufzählung der zu einem Wahlbezirke gehörigen Städte (§§. 4, 8 und 12) zuerst genannt ist.

Doch steht dem Statthalter das Recht zu, ausnahmsweise auch eine andere zu dem Wahlbezirke gehörige Stadt als Wahlort zu bestimmen.

§. 44. Für die Wahlen der übrigen Gemeinden (§§. 5, 9 und 13) wird in der Regel in jedem politischen Bezirke der Sitz der Bezirkshauptmannschaft als Wahlort bestimmt. Doch hat der Statthalter das Recht ausnahmsweise auch einen anderen Wahlort innerhalb desselben politischen Bezirkes zu bestimmen.

VI. Von den Wahlcommissionen.

§. 45. Zur Leitung der Wahlhandlung werden eigene Wahlcommissionen gebildet.

§. 46. Die Wahlcommission jedes Wahlbezirkes der Höchstbesteuerten besteht aus dem vom Statthalter bestimmten landesfürstlichen Commissär als Vorsitzenden und vier vom Statthalter aus der Classe der hochstbesteuerten Wähler gewählten Mitgliedern.

§. 47. Für jeden der im §. 4, 5, 8, 9, 12 und 13 benannten Wahlbezirke wird eine Wahlcommission gebildet.

Jede Wahlcommission in den Städten Lemberg, Krakau und Stanislaw besteht aus dem Bürgermeister oder dem von ihm bestellten Stellvertreter, aus zwei von ihm beigezogenen Mitgliedern des Gemeinderathes und aus zwei anderen von dem Regierungspräsidenten bestimmten Wahlberechtigten jener Städte, dann einem von den Regierungspräsidenten bekannten landesfürstlichen Commissär.

§. 48. Für die Wahlen der übrigen Wahlbezirke der Städte und der Landgemeinden wird in jedem Wahlorte eine Wahlcommission zusammengesetzt, welche unter dem Vorsitze eines landesfürstlichen Commissärs aus vier Mitgliedern besteht, welche vom Bezirkshauptmanne aus den Vorstehern oder Gemeinderäthen der zum Wahlbezirke gehörigen Gemeinden gewählt werden; den Schriftführer bestimmt die Commission aus ihrer Mitte.

Zu den Entscheidungen und Beschlüssen der Wahlcommission ist die absolute Stimmenmehrheit erforderlich.

§. 49. Die den Wahlcommissionen beigegebenen landesfürstlichen Commissäre haben sich weder durch Zurückweisung oder Abmahnung, noch durch Empfehlung oder Vorschlag bestimmter Personen, noch auf irgend eine andere Weise in die Abstimmung einzumischen, und bei der Wahlhandlung die Aufrechthaltung der Ruhe und Ordnung und die Befolgung des gesetzlich bestimmten Wahlmodus wahrzunehmen.

§. 50. Ebenso haben die Mitglieder der Wahlcommission sich jedes Einflusses auf die Stimmgebung der einzelnen Wahlberechtigten zu enthalten.

VII. Von der Wahlauschreibung.

§. 51. Die Aufforderung zur Vornahme der Wahl geschieht in der Regel durch Erlässe des Statthalters, welche wenigstens acht Tage vor dem Wahltage in dem Wahlbezirke allgemein bekannt gemacht werden.

§. 52. Rozpisanie wyborów ma dzień wyborów, godzinę rozpoczęcia i trwanie aktu wyborczego zawierać, tudzież miejsce, gdzie głosowanie ma być przedsiębranem.

W kartach legitymacyjnych, po obwieszczonem rozpisaniu wyborów pojedynczym wyborcom doręczyć się mających (§. 36.), zamieścić należy oznaczenie czasu i miejsca tego aktu wyborczego, w którym dotyczący wyborca udział mieć powinien.

§. 53. Rozpisanie powszechnych wyborów do kurji sejmku krajowego w ten sposób dźać się ma, żeby najpierw posłów gmin wiejskich, potem posłów miast, a nakoniec posłów najwyżej opodatkowanych wybierano, i żeby wybory każdej klasy wyborczej w całym rządowym okręgu na tym samym dniu przedsiębrano.

VIII. O akcie wyborczym.

A. Postanowienia ogólne.

§. 54. Na dniu wyboru o godzinie przeznaczonj i na przeznaczonem ku temu miejscu zgromadzenia, rozpoczyna się akt wyborczy bez względu na liczbę zgromadzonych wyborców, ukonstytuowaniem komisji wyborczej, która objąć ma listy wyborców i przygotowane głosowania wykazy.

§. 55. Oprócz wyborczej komisji, cesarskiego komisarza i do głosowania uprawnionych nikomu przystępu do miejscowości nie dozwala się, w której się wybór przedsiębierze.

Skoro tylko nadeszła godzina, do głosowania przeznaczona, ma się natychmiast do głosowania przystąpić.

Wyborcy, po rozpoczęciu głosowania przybywający, zgłaszają się do komisji wyborczej i w głosowaniu jeszcze nieukończonem udział mieć mogą.

§. 56. Jeżeli kto przed rozpoczęciem głosowania przeciw wyborczemu uprawnieniu jakiej osoby, w liście wyborców zamieszczonej, zarzut czyni, utrzymując, że od czasu sporządzenia list wyborców, odpadł u niej wymóg jaki uprawnienia wyborczego, tedy to komisja wyborcza natychmiast i niedozwalając rekursu rozstrzyga.

§. 57. Prezydujący komisji wyborczej ma w krótkiej przemowie zgromadzonym wyborcom przedstawić osnowę §§. 37. 38 i 39 ustawy wyborczej pod względem potrzebnych do obieralności własności, wyjaśnić im postępowanie przy głosowaniu i głosów obliczeniu, i napomnieć ich, aby wedle wolnego swego rozważenia bez wszelkich interesownych względów pobocznych tak głosowali, jak to wedle najsumienniejszego swego przeświadczenia dla pospolitego dobra za rzecz najzbawienniejszą uznają.

§. 58. Samo głosowanie tem się rozpoczyna, iż członkowie komisji wyborczej głosują, o ile są do wyboru uprawnieni.

Potem jeden członek komisji wyborczej, wyborców do głosowania w tym kolejnym porządku wzywa, w jakim ich imiona w liście wyborców są zamieszczone.

Do wyboru uprawnieni, którzy po wywołaniu swych imion do zgromadzenia wyborczego przybywają, mają dopiero po przeczytaniu całej listy wyborców głosować.

§. 59. Każdy do głosowania uprawniony przystępuje z reguły osobiście do stołu dostawionego między komisją wyborczą, a zgromadzeniem wyborczem, i, oddając

§. 52. Die Wahlausschreibung hat den Tag der Wahlen, die Stunde des Beginns und die Dauerzeit der Wahlhandlung, sowie den Ort, wo die Stimmgebung stattzufinden hat, zu enthalten.

In die nach kundgemachter Wahlausschreibung den einzelnen Wählern zuzustellenden Legitimationskarten (§. 36) ist die Zeit- und Ortsbestimmung jenes Wahlaectes, an welchem der betreffende Wähler Theil zu nehmen hat, einzutragen.

§. 53. Die Ausschreibung allgemeiner Wahlen für die Landtagscurien hat in der Art zu geschehen, dass zuerst die Abgeordneten der Landgemeinden, dann die Abgeordneten der Städte, und endlich die Abgeordneten der Höchstbesteuerten gewählt, und dass die Wahlen jeder Wählerklasse im ganzen Regierungsgebiete an dem nämlichen Tage vorgenommen werden.

VIII. Von der Wahlhandlung.

A. Allgemeine Bestimmungen.

§. 54. An dem Tage der Wahl zur festgesetzten Stunde und in dem dazu bestimmten Versammlungsorte wird die Wahlhandlung ohne Rücksicht auf die Zahl der erschienenen Wähler mit der Constituirung der Wahlcommission begonnen, welche die Wählerliste und die vorbereiteten Abstimmungsverzeichnisse zu übernehmen hat.

§. 55. Ausser der Wahlcommission, dem landesfürstlichen Commissär und den Stimmberechtigten ist Niemanden der Zutritt in die Räumlichkeit, in welcher die Wahl vorgenommen wird, gestattet.

Sobald die zur Stimmenabgabe bestimmte Stunde eingetreten ist, ist sogleich zur Abstimmung zu schreiten. Wähler, welche nach dem Anfange der Abstimmung eintreffen, melden sich bei der Wahlcommission, und können an den noch nicht geschlossenen Abstimmungen Theil nehmen.

§. 56. Wenn Jemand vor dem Beginne der Abstimmung gegen die Wahlberechtigung einer in der Wählerliste aufgeführten Person Einsprache erhebt, und behauptet, dass bei ihr seit der Anfertigung der Wählerlisten ein Erforderniss des Wahlrechtes weggefallen sei, so wird darüber von der Wahlcommission sogleich und ohne Zulassung des Recurses entschieden.

§. 57. Der Vorsitzende der Wahlcommission hat in einer kurzen Ansprache den versammelten Wählern den Inhalt der §§. 37, 38 und 39 der Wahlordnung über die zur Wählbarkeit erforderlichen Eigenschaften gegenwärtig zu halten, ihnen den Vorgang bei der Abstimmung und Stimmzahlung zu erklären, und sie zu ermahnen, ihre Stimmen nach freier Ueberlegung, ohne alle eigennützige Nebenrücksichten in der Art abzugeben, wie sie es nach ihrem besten Wissen und Gewissen für das allgemeine Wohl am zuträglichsten halten.

§. 58. Die Abstimmung selbst beginnt damit, dass die Mitglieder der Wahlcommission, so fern sie wahlberechtigt sind, ihre Stimmen abgeben.

Hierauf werden durch ein Mitglied der Wahlcommission die Wähler in der Reihenfolge, wie ihre Namen in der Wählerliste eingetragen sind, zur Stimmgebung aufgerufen.

Wahlberechtigte, die nach geschehenem Aufrufe ihres Namens in die Wahlversammlung kommen, haben erst, wenn die ganze Wählerliste durchgelesen ist, ihre Stimmen abzugeben.

§. 59. Jeder zur Abstimmung Berechtigte tritt in der Regel persönlich an den zwischen der Wahlcommission und der Wahlversammlung aufgestellten Tisch und nennt unter Abgabe

swą kartę legitymacyjną, wymienia głośno i zrozumiale i z dokładnem oznaczeniem tę osobę, która podług jego życzenia posłem być ma.

Jeżeli na jeden powiat wyborczy dwóch lub więcej posłów przypada, tedy wyborca tyle imion wymienić ma, ile posłów ma być wybranych.

§. 60 Wyjątkowo mogą niemi wyborcy podawać piśmienne kartki wyborcze, które w ich obecności przez jakiego członka wyborczej komisji odczytane być muszą.

§. 61. Jeżeli przy głosowaniu względem identyczności jakiego wyborcy, kartą legitymacyjną opatrzonego, wątpliwości zachodzą, te natychmiast komisya wyborcza rozstrzyga, nie przypuszczając rekursu.

§. 62. Każde ustne głosowanie i każdą głosowania kartkę wyborcy, do piśmiennego głosowania uprawnionego, wciąga się, obok imienia wyborcy, do przygotowanych ku temu rubryk wykazu głosowania, w dwóch egzemplarzach sporządzonego.

Wciąganiem takowem w jeden wykaz zajmuje się pisarz komisji wyborczej, a jednocześnie inny członek komisji, wciąganiem w drugi wykaz, który jako lista przeciwna kontrolę wciągnięcia stanowi.

§. 63. Głosy wyborcze, któreby pod warunkami, lub z dołączeniem poleceń dla wybrać się mającego dawano, ważności nie mają.

§. 64. Względem ważności lub nieważności pojedynczych głosów wyborczych natychmiast komisya wyborcza stanowi, nie przypuszczając rekursu.

§. 65. Głosowanie z reguły w każdym miejscu w ciągu przeznaczzonego do wyboru dnia, rozpoczętem i ukończonem być musi.

Jeżeliby zaś okoliczności zachodziły, przeszkodne początkowi, postępowi albo ukończeniu wyboru, może komisya akt wyborczy z przyzwoleniem cesarskiego komisarza, który o tem natychmiast staroście powiatowemu lub prezydentowi rządowemu donieść ma, na dzień następujący odłożyć lub przedłużyć.

Uwiedomienie o tem dla wyborców ma nastąpić sposobem w miejscu zwyyczajnym.

§. 66. Gdy wszyscy wyborcy głosy swe dali, lub czas dnia wyboru, do głosowania wyznaczony już upłynął, a żaden wyborca się więcej nie zgłasza, natenczas ma prezydujący komisji wyborczej głosowanie za ukończone oświadczyć, komisya wyborcza wraz z cesarskim komisarzem oba wykazy głosowania podpisać, a dalsze głosowanie przed skutecznionem skrutynowaniem już nie jest dopuszczalnem.

§. 67. Po ukończonem głosowaniu w zgromadzeniach wyborczych, komisya wyborcza natychmiast do obliczenia głosów przystępuje; a jeżeli potrzebna liczba posłów należycie wybraną jest, natenczas się protokół względem aktu wyborczego prowadzony, zamyka, przez członków komisji i przez komisarza cesarskiego podpisuje, i pod załączeniem wykazów głosowania i list głosów obliczenia zapieczętowany i napisem treść wyrażającym opatrzone, cesarskiemu komisarzowi oddaje.

§. 68. Wrazie równości głosów we wszystkich przypadkach los rozstrzyga, przez prezydującego komisji wyborczej wyciągać się mający.

§. 69. Po ukończonem obliczeniu głosów prezydujący komisji wyborczej natychmiast rezultat do wiadomości podaje.

seiner Legitimationskarte mit lauter und vernehmlicher Stimme und mit genauer Bezeichnung jene Person, die nach seinem Wunsche Abgeordneter werden soll.

Entfallen auf einen Wahlbezirk zwei oder mehrere Abgeordnete, so hat der Wähler so viele Namen zu nennen, als Abgeordnete zu wählen sind.

§. 60. Ausnahmsweise können Wähler, welche stumm sind, schriftliche Wahlzettel überreichen, welche in ihrer Gegenwart von einem Mitgliede der Wahlcommission vorgelesen werden müssen.

§. 61. Wenn sich bei der Stimmgebung über die Identität eines mit der Legitimationskarte versehenen Wählers Anstände ergeben, so entscheidet darüber sogleich die Wahlcommission ohne Zulassung des Recurses.

§. 62. Jede mündliche Abstimmung und jeder Stimmzettel eines zur schriftlichen Abstimmung berechtigten Wählers wird in die hiezu vorbereiteten Rubriken des zweifachen Abstimmungsverzeichnisses neben dem Namen des Wählers eingetragen.

Die Eintragung besorgt in dem Einen Verzeichnisse der Schriftführer der Wahlcommission, und gleichzeitig ein anderes Commissionsmitglied in dem zweiten Verzeichnisse, welches als Gegenliste die Controle der Eintragung bildet.

§. 63. Wahlstimmen, die unter Bedingungen oder mit Beifügung von Aufträgen an den zu Wählenden abgegeben werden, sind ungiltig.

§. 64. Ueber die Gültigkeit oder Ungültigkeit einzelner Wahlstimmen entscheidet sogleich die Wahlcommission ohne Zulassung des Recurses.

§. 65. Die Stimmgebung muss in der Regel in jedem Orte im Laufe des zur Wahl bestimmten Tages begonnen und vollendet werden.

Treten aber Umstände ein, welche den Anfang, Fortgang oder die Beendigung der Wahl verhindern, so kann die Wahlhandlung von der Commission mit Zustimmung des landesfürstlichen Commissärs, der davon dem Bezirkshauptmanne oder dem Regierungspräsidenten die Anzeige zu machen hat, auf den nächstfolgenden Tag verschoben oder verlängert werden.

Die Bekanntmachung darüber hat für die Wähler auf ortsübliche Weise zu geschehen.

§. 66. Haben alle Wähler ihre Stimmen abgegeben oder ist die zur Abstimmung festgesetzte Zeit des Wahltages verflossen, ohne dass sich noch ein Wähler meldet, so ist von dem Vorsitzenden der Wahlcommission die Stimmgebung für geschlossen zu erklären, das zweifache Abstimmungsverzeichniss von der Wahlcommission und dem landesfürstlichen Commissär zu unterzeichnen und keine weitere Stimmgebung vor geschehener Scrutinirung zulässig.

§. 67. Nach geschlossener Stimmgebung wird in der Wahlversammlung von der Wahlcommission sogleich zur Stimmzählung geschritten, und wenn die erforderliche Anzahl Abgeordneter gehörig gewählt ist, das über die Wahlhandlung geführte Protokoll geschlossen, von den Commissionsgliedern und dem landesfürstlichen Commissär unterschrieben und unter Anschluss der Abstimmungsverzeichnisse und Stimmzählunglisten versiegelt und mit einer den Inhalt bezeichnenden Aufschrift versehen, dem landesfürstlichen Commissär übergeben.

§. 68. Bei Gleichheit der Stimmen entscheidet in allen Fällen das Los, welches von dem Vorsitzenden der Wahlcommission zu ziehen ist.

§. 69. Nach vollendeter Stimmzählung wird das Resultat von dem Vorsitzenden der Wahlcommission sogleich bekannt gegeben.

B. Postanowienia szczególne.

1. Dla wyboru najwyżej opodatkowanych.

§. 70. Posłów najwyżej opodatkowanych każdego powiatu wyborczego okręgu rządowego zgromadzeni wyborcy w ten sposób wybierają, iż każdy głosujący tyle osób wymienia, ile posłów najwyżej opodatkowanych dla powiatu wyborczego wybrać należy.

§. 71. Aby wybór ważnym był, bezwzględnej głosujących i większości potrzeba.

Jeżeli przy głosowaniu taka głosów większość, dla wszystkich wybrać się mających posłów, do skutku nie przyszła, natenczas dla brakujących przedsięwzięcie się powtórne głosowanie, a jeżeli się i przy tem potrzebna większość nie wykazała przystępuje się do wyboru ściślejszego.

§. 72. Przy ściślejszym wyborze mają się wyborcy na owe ograniczać osoby, które przy drugim głosowaniu po tych, które bezwzględną otrzymały większość względnie najwięcej za sobą głosów miały.

Przy równości głosów rozstrzyga los, kto przy trzecim głosowaniu uwzględnionym być może.

Liczba osób, pod ściślejszy wybór brać się mających, zawsze jest dwójnasobną pod względem liczby posłów, wybrać się jeszcze mających.

Każdy głos, przypadający osobie, przy trzecim głosowaniu do ściślejszego wyboru nie wprowadzonej, za nieważny uważać się ma.

Jeżeli przy ściślejszym wyborze równość głosów wypadła, tedy rozstrzyga los.

2. Dla wyborów w miast.

§. 73. Każdy w głosowaniu udział mający do wyboru uprawniony pojedynczych powiatów wyborczych miast, ma przy głosowaniu obieralną wymienić osobę na posła, wybrać się mającego.

Do ważności wyboru potrzeba bezwzględnej danych głosów większości

Każdy swój głos dający, wezwany być ma, aby w późniejszej dnia godzinie znowu na miejsce zgromadzenia przybył, by w razie potrzeby głosowanie na nowo mogło być przedsięwziętem.

Dla wyborów ściślejszych, do których przystąpić należy, jeżeli przy pierwszych dwóch głosowaniach potrzebna większość do skutku nie przyszła, ważność mają postanowienia. w powyższym §. zawarte.

3. Dla wyborów reszty gmin.

§. 74. W powiatach wyborczych gmin wiejskich ma każdy wyborca tyle wymienić osób, ile posłów powiat wyborczy wybrać ma.

Do ważności wyborów dostateczna jest większość przynajmniej jednej trzeciej części głosujących.

Jeżeli takowa głosów większość przy pierwszym skrutynium do skutku nie przyjdzie, natenczas, natychmiast do ściślejszego wyboru przystąpić się winno, do którego

B. Besondere Bestimmungen.

1. Für die Wahl der Höchstbesteuerten.

§. 70. Die Abgeordneten der Höchstbesteuerten jedes Wahlbezirkes des Regierungsgebietes werden von den versammelten Wählern in der Art gewählt, dass jeder Abstimmende so viele Personen bezeichnet, als Abgeordnete der Höchstbesteuerten für den Wahlbezirk zu wählen sind.

§. 71. Zur Gültigkeit der Wahl ist die absolute Mehrheit der Stimmenden notwendig.

Kommt bei der Abstimmung keine solche Stimmenmehrheit für alle zu wählenden Abgeordneten des Wahlkreises zu Stande, so wird für die Fehlenden eine zweite Abstimmung vorgenommen und falls auch bei dieser nicht die nöthige Mehrheit sich herausstellt, zu der engeren Wahl geschritten.

§. 72. Bei der engeren Wahl haben die Wähler sich auf jene Personen zu beschränken, die bei der zweiten Abstimmung nach denjenigen, welche die absolute Mehrheit erlangten, die relativ meisten Stimmen für sich hatten. Bei Stimmgleichheit wird durch das Los entschieden, wer bei der dritten Abstimmung berücksichtigt werden darf.

Die Zahl der in die engere Wahl zu bringenden Personen ist immer die doppelte von der Zahl der noch zu wählenden Abgeordneten.

Jede Stimme, welche bei der dritten Stimmgebung auf eine nicht in die engere Wahl gebrachte Person fällt, ist als ungültig zu betrachten.

Ergibt sich bei der engeren Wahl Stimmgleichheit, so entscheidet das Los.

2. Für die Wahlen der Städte.

§. 73. Jeder an der Abstimmung theilnehmende Wahlberechtigte der einzelnen Wahlbezirke der Städte hat bei der Stimmgebung eine wahlfähige Person als den zu wählenden Abgeordneten zu benennen.

Zur Gültigkeit der Wahl ist die absolute Stimmenmehrheit der abgegebenen Stimmen erforderlich.

Der seine Stimme abgibt, ist aufzufordern, zu einer späteren Stunde des Tages sich wieder am Versammlungsorte einzufinden, um nöthigen Falls die Stimmgebung erneuern zu können.

Für engere Wahlen, zu welchen, falls bei den ersten zwei Abstimmungen nicht die nöthige Mehrheit zu Stande kam, geschritten werden muss, gelten die im vorigen Paragraphe enthaltenen Bestimmungen.

3. Für die Wahlen der übrigen Gemeinden.

§. 74. In den Wahlbezirken der Landgemeinden hat jeder Wähler so viele Personen zu benennen, als der Wahlbezirk Abgeordnete zu wählen hat.

Zur Gültigkeit der Wahlen genügt die relative Mehrheit von wenigstens einem Dritttheile der Abstimmenden.

Kommt eine solche Stimmenmehrheit im ersten Scrutin nicht zu Stande, so ist sogleich zur engeren Wahl zu schreiten, in welche die bei dem ersten Scrutin mit den meisten Stimmen

osoby, które przy pierwszym skrutynium najwięcej głosów za sobą miały, w potrójnej liczbie posłów, wybrać się jeszcze mających, wprowadzone być muszą.

Z resztą także i tu ważność mają postanowienia, w § 72. względem przedsiębrania ścisłszych wyborów zawarte.

IX. O przyjęciu wyboru.

§. 75. Po ukończonem głosów obliczeniu ma komisya wyborcza wybranego o wypadłym na niego wyborze, z tem wezwaniem uwiadomić, ażeby się względem przyjęcia lub nieprzyjęcia wyboru w przeciągu przepisanego czasu oświadczył.

§. 76. Każdy ma prawo odsunąć wybór nań wypadły.

§. 77. Jeżeli oświadczenie wybranego, że wyboru nie przyjmuje, już na samym dniu wyboru przed komisją wyborczą, póki jeszcze jest zgromadzoną, objawiono, natenczas się oświadczenie to do protokołu wyborów wciąga i natychmiast, nowy wybór przedsięwziętym być może.

§. 78. We wszystkich przypadkach, musi oświadczenie wybranego w przeciągu dni czternastu licząc od tej chwili, kiedy mu uczynione ze strony komisji uwiadomienie o jego wyborze doręczono, przed prezydentem rządowym, albo przed namiestnikiem być złożone.

Zaniechanie tegoż oświadczenia, tudzież wszelkie przyjęcie pod protestem lub zastrzeżeniem za nieprzyjęcie uważa się.

W razie nieprzyjęcia ma namiestnik natychmiast nowy zarządzić wybór.

§. 79. Jeżeli obieralny w kilku powiatach wyborczych wybranym jest, ma się także wedle przepisu §. 77. i §. 78. względem przyjęcia lub nieprzyjęcia, a w pierwszym przypadku i względem tego oświadczyć, dla którego powiatu wyborczego wybór przyjmuje.

Jeżeli kto wybór dla jakiego powiatu przyjął, natenczas wyboru drugiego powiatu już więcej przyjąć nie może, chociażby mu wybór, w ostatnim powiecie wyborczym nań wypadły, dopiero później oznajmiono.

Jeżeliby oświadczenie przyjęcia dwa lub kilka razy wybranego nastąpiło bez wyszczególnienia powiatu wyborczego, dla którego przyjmuje, przyjęcie dla tego powiatu za ważne uznaje się, w którym pierwiej wybranym został, a gdyby wybór podwójny tego samego dnia przypadł, dla tego powiatu, w którym więcej głosów otrzymał.

W przypadku równości głosów, winno się od wybranego zażądać wyraźnego oświadczenia.

§. 80. Wraz z oświadczeniem przyjęcia wyboru, ma wybrany, gdyby to nie było rzeczą powszechnie wiadomą, także i z tego wykazać się, że posiada własności, jakich do obieralności potrzeba (§. 37.)

§. 81. Jeżeliby namiestnik miał przed sobą wywód, że wybrany wedle §. 38. od obieralności jest wyłączony, tedy mają akta wyborcze bez wydania certyfikatu wyborczego, pod wykazaniem przeszkody, kurji sejmu krajowego być przedłożone.

§. 82. Osoby, dla jakiej zbrodni, albo dla z chciwości zysku wynikłego, lub publiczną obyczajność naruszającego wykroczenia, albo dla takowego przestępstwa w inkwizycyi zostające, nie mają prawa do udziału na posiedzeniach kurji, dopóki się z wyroku sądowego nie wykaze, czy one wedle §. 38. przy obieralności do kurji się utrzymały, czy też takową utraciły.

betheilten Personen in der dreifachen Anzahl der noch zu wählenden Abgeordneten gebracht werden müssen.

In Uebrigen gelten auch hier die im §. 72 hinsichtlich der Vornahme der engeren Wahl enthaltenen Bestimmungen.

IX. Von der Annahme der Wahl.

§. 75. Nach geschlossener Stimmzählung hat die Wahlcommission den Gewählten von der auf ihn gefallenen Wahl mit der Aufforderung in die Kenntniss zu setzen, dass er sich innerhalb der vorgeschriebenen Zeit über die Annahme oder Nichtannahme der Wahl erkläre.

§. 76. Jedermann ist berechtigt, die auf ihn gefallene Wahl anzunehmen.

§. 77. Wird die Erklärung des Gewählten, dass er die Wahl ablehne, am Wahltage selbst vor der Wahlcommission, so lange sie noch versammelt ist, beigebracht, so wird diese Erklärung in das Wahlprotokoll aufgenommen, und es kann sogleich eine neue Wahl vorgenommen werden.

§. 78. In allen Fällen muss die Erklärung des Gewählten binnen vierzehn Tagen von dem Zeitpunkte an, wo die von Seite der Wahlcommission veranlasste Benachrichtigung von seiner Erwählung ihm zugestellt worden ist, an den Regierungspräsidenten oder den Statthalter abgegeben werden.

Die Unterlassung dieser Erklärung, so wie jede Annahme unter Protes. oder Vorbehalt gilt als Ablehnung.

Im Falle der Ablehnung hat der Statthalter sofort eine neue Wahl zu veranlassen.

§. 79. Wird ein Wahlfähiger in mehreren Wahlbezirken gewählt, so hat er sich gleichfalls nach Vorschrift der §§. 77 und 78 über die Annahme oder Ablehnung, und im ersteren Falle darüber, für welchen Wahlbezirk er die Wahl annehme, zu erklären.

Hat Jemand die Wahl für einen Bezirk angenommen, so kann er die Wahl eines anderen Bezirkes nicht mehr annehmen, auch wenn ihm erst später die im letzteren Wahlbezirke auf ihn gefallene Wahl bekannt wird.

Erfolgt die Annahmserklärung eines zweimal oder mehrfach Gewählten ohne Angabe des Wahlbezirks, für welchen er annahme, so gilt die Annahme für den Bezirk, in welchem er früher gewählt wurde, und wenn die Doppelwahl am nämlichen Tage stattfand, für den Bezirk, in welchem er mehr Stimmen erhalten hatte.

Bei Stimmengleichheit ist die ausdrückliche Erklärung des Gewählten abzufordern.

§. 80. Mit der Erklärung der Annahme der Wahl hat der Gewählte, insofern es nicht notorisch ist, auch die Nachweisung beizubringen, dass er die zur Wählbarkeit erforderlichen Eigenschaften besitze (§. 37).

§. 81. Liegt dem Statthalter der Nachweis vor, dass ein Gewählter nach §. 38 von der Wählbarkeit ausgeschlossen sey, so sind die Wahlacten ohne Ausfertigung des Wahlcertificates unter Nachweisung des Anstandes an die Landtagscurie zu leiten.

§. 82. Personen, welche wegen eines Verbrechens, oder eines aus Gewinnsucht hervorgegangenen, oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden Vergehens, oder einer solchen Uebertretung in Untersuchung stehen, haben kein Recht, an den Sitzungen der Curie Theil zu nehmen, so lange das richterliche Erkenntniss nicht herausgestellt hat, ob sie nach §. 38 die Wählbarkeit für die Curie behalten oder verloren haben.

X. O wykazaniu i dochodzeniu wyborów.

§. 83. Namiestnik zarządza, aby wybranemu do kuryi, sejmu krajowego posłowi, wyjąwszy przypadki §§. 81 i 82. certyfikat wyborczy, wygotowano i doręczono. Ten certyfikat uprawnia wybranego do wstąpienia do kuryi sejmu krajowego i stanowi dopóty domniemywanie ważności jego wyboru, póki nie uznano, że rzecz przeciwnie się ma.

§. 84. Względem ważności wyboru stanowi kurya sejmu krajowego w miarę przepisów, co do czynnej i biernej obieralności, i co do postępowania przy wyborze tak w konstytucyi krajowej jak w ustawie wyborczej zawartych.

Przy dochodzeniu i stanowieniu uchwały służyć za podstawę akta wyborcze.

§. 85. Akta wyborcze składają się z protokołu wyboru i skrutynowania, z wykazów głosowania i z list głosów obliczenia, które cesarscy komisarze wyborczy wraz z swemi sprawozdaniami, postępowania przy wyborze i prawnej wyboru ważności lub nieważności dotyczącemi, przez rządowego prezydenta do namiestnika przesłać mają, tudzież z reklamacyi i protestów, jakieby przeciw wyborowi podane były, i nakoniec z oświadczeń i wykazów, co do przyjęcia wyboru i co do wybieralności przez wybranego złożonych.

§. 86. Reklamacye i protesta przeciw postępowaniu przy pojedynczych wyborach mają najdalej w ciągu dni ośmiu po otworzeniu kuryi sejmu krajowego być podawane, w przeciwnym bowiem razie takowe dalej uwzględnione być nie mogą.

Postępowanie kuryi sejmu krajowego przy dochodzeniu wyborów zawiera regulamin o zafatwianiu ich interesów.

Dano w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia dwudziestego dziewiątego Września, w roku tysiąc ośmset pięćdziesiątym, Naszego panowania drugim.

Franciszek Józef.

**Schwarzenberg. Krauss. Bach. Bruck. Thinnfeld. Thun.
Schmerling. Csorich.**

X. Von der Nachweisung und Prüfung der Wahlen.

§. 83. Der Statthalter lässt dem in eine Landtagscurie gewählten Abgeordneten mit Ausnahme der Fälle der §§. 81 und 82 ein Wahlcertificat ausfertigen und zustellen.

Dieses Certificat berechtigt den Gewählten zum Eintritte in die Landtagscurie, und begründet in so lange die Vermuthung der Gültigkeit seiner Wahl, bis das Gegentheil erkannt ist.

§. 84. Ueber die Gültigkeit der Wahl entscheidet die Landtagscurie nach Massgabe der bezüglich der activen und passiven Wahlbefähigung und bezüglich des Verfahrens bei der Wahl in der Landesrerfassung und in der Wahlordnung enthaltenen Normen.

Bei der Prüfung und Schlussfassung dienen die Wahlacten zur Grundlage.

§. 85. Die Wahlarten bestehen aus dem Wahl- und Scrutinirungsprotokolle, aus den Abstimmungsverzeichnissen und den Stimmzählungslisten, welche die landesfürstlichen Wahlcommissäre mit ihren, den Vorgang bei der Wahl und die gesetzliche Gültigkeit oder Ungültigkeit betreffenden Berichten durch den Regierungspräsidenten an den Statthalter einzusenden haben, ferner aus den gegen die Wahl etwa eingelangten Reclamationen und Protesten, und endlich aus den von den Gewählten über die Annahme der Wahl und über die Wählbarkeit beigebrachten Erklärungen und Nachweisungen.

§. 86. Reclamationen und Proteste gegen den Vorgang bei einzelnen Wahlen sind längstens innerhalb acht Tagen nach der Eröffnung der Landtagscurie einzubringen, widrigenfalls auf sie keine weitere Rücksicht genommen werden darf.

Das Verfahren der Landtagscurien bei der Prüfung der Wahlen enthält die Geschäftsordnung derselben.

Gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien am neun und zwanzigsten September im Jahre Eintausend achthundert und fünfzig, Unserer Reiche im Zweiten.

Franz Joseph.

**Schwarzenberg. Krauss. Bach. Bruck. Thinnfeld. Thun.
Schmerling. Csorich.**

